N°. 1848. N°. 161.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal 's weeks* wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

DONDERDAG 3 AUGUSTUS.

De prijs der Advertentiën is, van een tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Het herzienings-ontwerp van het ministerie DONKER-CURTIUS.

X.

»Er bestaat voor het geheele Rijk »een opperste geregtshof, onder den »naam van Hoogen Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den »Koning, zooveel mogelijk uit de verschillende provinciën worden benoemd."

DOOR DEN KONING *worden benoemd.* Art. 174 der bestaande grondwet laat de leden van den Hoogen Raad door den Koning kiezen uit eene nominatie van drie personen op te maken door de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Waartoe deze verandering? Heeft de bestaande wijze van benoeming zich zoo slecht betoond? Is er ooit van den kant der natie op aangedrongen dat de leden van den Hoogen Raad door den Koning zouden benoemd worden?

Niets van dit alles. »De Regering" lezen wij in de Memorie, zoogenaamd van Toelichting, »is van oordeel geweest, dat de leden van den Hoogen »Raad, zonder voordragt, directelijk »door den Koning behoorden te worden benoemd."

En waarom oordeelde de Regering zoo? Omdat »eene tienjarige ondervinding de noodzakelijkheid der voordragten of nominatiën niet zóó heeft »bevestigd, dat men het beginsel, »hetwelk in de meeste constitutionnele »landen ten aanzien der regtstreeksche »benoeming heerscht, hier niet zou »moeten aannemen, vooral daar toch »genoegzame waarborgen voor deugdelijke keuze gevonden worden in »de onafzetbaarheid van den regter, »in verband beschouwd met het belang, »dat de Regering heeft, dat de regtsbedeeling, welke in naam des Konings geschiedt, aan goede handen »worde toevertrouwd.".

Heeft »eene tienjarige ondervinding" inderdaad het nut der nominatie-lijsten niet bevestigd? Of heeft die »tienjarige ondervinding" niet integendeel gediend om de ijdelheid der tegenwerpingen aan te toonen, vroeger wel eens tegen dergelijke nominatie-lijsten gemaakt? Indien er éene inrigting in de grondwet van 1815 is die wortel bij de natie heeft geschoten, die inderdaad *nationaal* is geworden, en aan welke men waarde hecht, het is deze, dat de benoeming der leden van de regterlijke magt niet staat aan den luim of gril eens ministers maar onder het toezigt staat der vertegenwoordiging, ja dit beginsel heeft zelfs zóó veel invloed gehad, dat onze zuidelijke stiefbroeders (die dan toch wel *constitutionneel* zullen genoemd worden), hoewel zij de vruchten der instelling nog niet geplukt hadden, hetzelfde beginsel maar nog strenger toegepast in hun charter hebben opgenomen en op dit oogenblik is het in België evenmin als in Nederland geenszins een nationaal verlangen dat de benoemingen bij de regterlijke magt aan den willekeur der regering zullen blijven overgelaten. En thans zouden wij bij zooveel onnationaals dat uit de grondwet behouden bleef, bij zooveel onnationaals dat in de nieuwe grondwet bij werd gevoegd, juist dat éene nationale en populaire moeten verliezen, alleen omdat het de heeren DONKER-CURTIUS en DE KEMPENAER *cum sociis* in hunne hooge wijsheid goeddunkt te beweren dat »eene tienjarige ondervinding de noodzakelijkheid der voordragten of nominatiën »*niet* bevestigd heeft"?

Vreemd verschijnsel, inderdaad! Een ministerie bepaald belast met eene grondwet zamen te stellen die aan de eischen der publieke opinie en aan de verlangens der natie bevrediging geeft, stelt voor eene populaire instelling te depopulariseren, den invloed der burgerij ter gunste der regering te breken en dat zonder dat éene enkele stem eene dergelijke verandering gevraagd heeft; terwijl daarentegen én in tijdschriften, èn in de organen der pers èn in petitiën èn adhaesiën van alle zijden is aangedrongen op het behoud der tegenwoordige organisatie. Het ministerie DONKER-CURTIUS stelt zich alléén tegenover de natie en wil, zonder eenig redelijk motief, zijnen wil doordrijven, alléén op grond van een vooraf opgevat en door niets gestaafd gevoelen dat eene tienjarige ondervinding het nut der nominatie-lijsten niet zou bevestigd hebben.

Dat het beginsel der regtstreeksche benoeming door de Kroon »in de meeste constitutionneele landen heerscht" zal wel niet voor bewijs moeten gelden. Een dergelijk *argumentum ad simiam* — gelijk een onzer mede-arbeiders het, scherp maar waar, noemde — is geene repliek waardig. Even weinig als wij ooit eenige kracht hebben toegekend aan de vertoogen der Tweede Kamer, wanneer zij het een of ander afkeurde *omdat* het van vreemden oorsprong was, zullen wij ooit als argument laten gelden, dat iets goed is, *omdat* het bij andere natiën ook plaats vindt.

»Er worden *genoegzame* waarborgen »gevonden voor deugdelijke keuze in »de onafzetbaarheid van den regter." Eilieve, is er eenige waarborg »voor »deugdelijke *keuze*" in gelegen, dat de regter onafzetbaar is? Dit is misschien logica »in Burgerlijken Zin," maar zeker niet voor een gewoon menschenverstand. Of beteekent »*deugdelijke* keuze," keuze naar het hart der ministers? Een heer RAPPARD, of JONGSMA, of UYTWERF-STERLING misschien? want dit zijn de regterlijke ambtenaren welken *de Regering* koos. En zeker *voor de Regering* was er een groote waarborg in, dat dergelijke regterlijke ambtenaren »onafzetbaar" zijn, voornamelijk, wanneer er eens een »gedwaald" hebbend minister, of een distractiën gehad hebbend landvoogd moet teregt staan, of men noodig heeft het een of ander wat voorbarig sprekend of schrijvend landskind voor eene poos »onschadelijk" te maken.

»In verband beschouwd met het »belang dat de Regering heeft, dat »de regtsbedeeling, welke in naam des »Konings geschiedt, aan goede handen worden toevertrouwd." Het belang »dat *de Regering* heeft." Heeft misschien *de Natie* GEEN belang »dat »de regtsbedeeling" — hetzij die *in naam des Konings* geschiede of *in naam der Wet* — »aan goede handen »worde toevertrouwd"? Waarde heeren van den Burgerlijken Zin denkt hierover eens na!

Wij erkennen dat wij vroeger — voor wij den boom aan zijne vruchten hadden leeren kennen — niet bijzonder met die voordragten en nominatiën waren ingenomen. Maar om aan een eenmaal opgevat gevoelen, tegen beter weten aan, hardnekkig te blijven vastkleven en, uit eigenzinnigheid, meer gehoor te verleenen aan zijne vooroordeelen dan aan de stem van eene geheele natie, — dit dunkt ons eene allerbespottelijkste en ten hoogste berispelijke laatdunkendheid, aan welke geen waar staatsman, aan welke geen man van verstand zich ooit zal schuldig maken. De tegenwoordige organisatie van den Hoogen Raad heeft één groot voordeel, dat door geen ander kan opgewogen worden; het is het vertrouwen der natie op den Hoogen Raad, vertrouwen op zijne onafhankelijkheid en onkreukbaarheid. En dit is voldoende. Al vond men de rationeelste wijze van zamenstelling uit, die voor eenig regterlijk collegie te bedenken ware, zij zou nutteloos, ja schadelijk zijn, wanneer men aan hare voortreffelijkheid geen geloof sloeg. En daarentegen kan zelfs eene min goede inrigting de beste vruchten dragen, zoodra het volk ze met vertrouwen, met liefde en eerbied ontvangt. De Hemel beware ons, zoo wij ...

trouwen op onze ministers ook nog het mistrouwen op onze regters moesten voegen. (1)

Buitenlandsche berigten.

RUSLAND.

De minister van Buitenlandsche Zaken heeft aan de gezamenlijke Russische gezantschappen in Duitschland de navolgende hoogst belangrijke circulaire doen toekomen:

»Sedert eenigen tijd begint de Duitsche drukpers, wier haat tegen Rusland een oogenblik scheen bekoeld te zijn, zich weder met ons bezig te houden; en de maatregelen, die de zorg voor onze veiligheid ons genoodzaakt heeft aan onze grenzen te nemen, geven aanleiding tot de meest ongegronde veronderstellingen en uitleggingen.

»Ofschoon de taal, welke te dien opzigte in de Duitsche wetgevende vergaderingen gevoerd wordt, minder overdreven en minder stellig is, draagt zij toch de blijken van dezelfde vooringenomenheid.

»Mijne vroegere mededeelingen opzigtelijk de politieke en militaire houding des Keizers hebben u omtrent de waarachtige bedoelingen van Zijne Majesteit zoo voldoende ingelicht, dat ik u te dien aanzien thans geene nieuwe bijzonderheden behoef mede te deelen.

»Gij weet, mijnheer, dat de Keizer bij het eerste begin der gebeurtenissen, welke eene omkeering van zaken in Midden-Europa veroorzaakt hebben, zich eene gedragslijn voorgeschreven heeft, waarvan hij tot dusverre geen oogenblik is afgeweken: die namelijk om zich op geenerlei wijze in de inwendige aangelegenheden der landen te mengen, welke hunne staats-inrigtingen mogten wenschen te wijzigen; de volken volmaakt vrij te laten om zich, zonder eenige belemmering van zijne zijde, over te geven aan de staatkundige en maatschappelijke proefnemingen, die zij mogten willen doen; geene mogendheid aan te tasten door welke hij niet aangetast wordt, maar ook om met nadruk elke inbreuk op de inwendige veiligheid van Rusland af te weren, en te zorgen, dat, bijaldien het territoriale evenwigt op eenig punt verbroken of gewijzigd mogt worden, zulks niet geschiede ten nadeele onzer regtmatige belangen. Dit is het stelsel, dat de Keizer sedert vier maanden gevolgd heeft, en dat hij nog volgt.

»Maar terwijl Zijne Majesteit zich tot dit stelsel van lijdelijk afwachten bepaalt, kan hij toch niet vrijwillig de oogen sluiten voor al de mogelijke gevolgen van zoo vele en zoo plotselinge veranderingen in de orde van zaken, die tot dusverre in Europa bestaan heeft, zoo min als voor den vijandigen geest die zich te gelijk met de veranderingen in geheel Duitschland tegen ons geopenbaard heeft.

»Inderdaad had dit groote land ter naauwernood het vraagstuk aan zijne politische eenheid begonnen op te lossen, of zijne eerste gedachte is eene uitbreiding der grenzen van den Bond geweest; zijn eerste kreet een oorlogskreet.

»In de voorbereidende bijeenkomsten van de Nationale Vergadering te Frankfort, in de clubs, in de vlugschriften en dagbladen, is de oorlog tegen Rusland verkondigd als eene noodwendige behoefte van het tijdvak.

»Om dien oorlog te voeren heeft men openlijk een of- en defensief verbond van Duitschland met Frankrijk gepredikt.

»Men is zoo ver gegaan van te dreigen om in de groote Duitsche nationaliteit onze provinciën aan de Oostzee op te nemen.

»Het oude Polen moest binnen zijne grenzen van 1772 hersteld worden, ten einde aan Europa voor de toekomst tot slagboom te verstrekken tegen hetgeen men den gemeenschappelijken vijand noemde.

»Bij al die uitdagingen en bij zoo vele andere, die ik met stilzwijgen voorbijga, hebben zich meer regtstreeksche daden van vijandigheid gevoegd. Is het noodig het onthaal te vermelden, dat de Poolsche vlugtelingen hebben ondervonden, en de kostelooze overvoering langs de spoorwegen, ten koste zelfs van de Duitsche regeringen, verleend aan die benden van uitgewekenen, die uit Frankrijk kwamen met het erkende doel om op ons grondgebied verwoesting en opstand over te brengen?

»En indien wij inderdaad voorwendselen tot een aanval hadden willen zoeken, zou dan niet in dat enkele feit meer dan een voorwendsel daartoe te vinden zijn?

»Weldra heeft een betreurenswaardige oorlog, aan een Noordsche mogendheid aangedaan, welker onafhankelijkheid wij hebben gewaarborgd, en welker instandhouding voor het evenwigt van Europa van belang is, door de verwikkelingen waartoe hij ligtelijk kon aanleiding geven, zoowel als door de eerzuchtige denkbeelden ten aanzien van magt ter zee welke de volksmeening er aan vastknoopte, schier den algemeenen vrede, den handel en de belangen der aan de Oostzee gelegen mogendheden in de waagschaal gesteld.

»Te gelijker tijd konden de opstand in het groothertogdom Posen en de toestand van Gallicië de inwendige rust van onze eigene provinciën ernstig in gevaar brengen.

»Tegenover zulke mogelijkheden en vooral tegenover zulke bedoelingen gebood de meest gewone voorzigtigheid maatregelen van voorzorg te nemen.

»Wij hebben derhalve ons leger de grenzen doen naderen, ten einde in staat te zijn aan alle gevaren het hoofd te bieden, die zich van dat oogenblik af konden opdoen, gelijk aan al de zoodanige, welke de altijd zeer onzekere toestand van Europa ons nog kan doen duchten.

»Maar ons stelsel daarbij is louter een stelsel van verdediging en voorzorg geweest.

»In onze bedoeling heeft het nooit een ander karakter gehad, en heeft het dat ook thans nog niet.

»In plaats van de zaak uit dit oogpunt te beschouwen en aan zich zelve te bekennen dat, indien wij verpligt geweest zijn ons te wapenen, de voorname oorzaak daarvan moet gezocht worden in de herhaalde uitdagingen der democratische partij, veronderstelt deze liever bij ons de bedoeling om aan te vallen. Telken dage worden door de Duitsche drukpers de meest dwaze geruchten, de schandelijkste lasteringen ten onzen laste verspreid. Meer dan eens heeft men in de dagbladen beweerd dat onze troepen de grenzen waren overgetrokken, ofschoon zij hunne kantonnementen niet verlaten hadden. Er is geen listig plan dat men ons niet toedicht, geene oproerige beweging, geen opstand in de Duitsche of Slavonische landen, die wij niet onder de hand door ons goud of onze agenten zouden hebben begunstigd.

De vijandige gezindheid, die men onderstelt dat ons jegens Duitschland bezielt, is geheel in evenredigheid met die welke men in Duitschland tegen ons koestert of ten minste zoekt in te boezemen.

»Indien men, in plaats van ons gevoelens van haat toe te schrijven, die ons niet bezielen, en zich ten aanzien van onze voorgewende oogmerken in vermoedens te verdiepen die geen grond hebben, zich onpartijdig het verledene wilde voor den geest brengen, dan zou men zich een juister en met de waarheid meer overeenkomstig denkbeeld van het tegenwoordige maken; men zou zien, dat die vijand, van wien men zoo zonder grond heeft gedroomd, van wien men als het ware zich met een zeker genoegen den schrikbeeld maakt, en tegen wien men zegt dat een nationale oorlog noodzakelijk is, altijd, gelijk nog heden, als Duitschland van zijne zijde het slechts wil, even welwillende als belangelooze gevoelens jegens dat land heeft gekoesterd.

»Wanneer toch heeft Duitschland zich over ons te beklagen gehad? Wanneer hebben wij plannen gevormd ten nadeele van zijne onafhankelijkheid? Wanneer hebben wij het zelfs maar met eenen inval bedreigd? Welk deel van zijn grondgebied hebben wij bemagtigd of begeerd?

»Gedurende al den tijd dat op het vasteland de onderdrukkende heerschappij van een overweldiger heeft geduurd, heeft Rusland zijn bloed gestort ten einde Duitschland te helpen in het handhaven van zijne onschendbaarheid en onafhankelijkheid.

»Het Russisch grondgebied was sinds lang bevrijd, en toch ging Rusland steeds voort zijne Duitsche bondgenooten op alle slagvelden van Europa te volgen en te ondersteunen. Nog onlangs in 1840, toen de oorlog een oogenblik op het punt scheen aan den Rhijn uit te barsten, hadden wij onze zedelijke en militaire magt te hunner beschikking gesteld. Gedurende dien langen drie-en-dertigjarigen vrede, waarvan de woelzieke geest van het tegenwoordig geslacht zoo ligt geneigd is de weldaden te loochenen, hebben wij nooit opgehouden er naar te streven, om aan Duitschland eendragt en eenheid aan te bevelen en die te bevorderen; ongetwijfeld niet die materieele eenheid, zoo als tegenwoordig de democratie die droomt, en die, indien zij verwezenlijkt kon worden zoo als eerzuchtige theorien haar hebben opgevat, ongetwijfeld vroeg of laat Duitschland niet alle naburige staten in oorlog zou brengen, — maar de zedelijke eenheid, de opregte overeenstemming van inzigten en bedoelingen omtrent alle politieke vraagstukken, die de Duitsche Bond met het buitenland te behandelen had.

»Die eenheid te handhaven, de banden naauwer toe te halen, die de Duitsche regeringen aan elkander verbinden, dat was het waarnaar onze staatkunde enkel streefde, omdat wij den Europeschen vrede wilden, en omdat in onze oogen de zekerste waarborg voor dien vrede altijd gelegen is geweest in de innige vereeniging van alle regeringen, welke het Duitsche bondgenootschap uitmaken.

»Wat wij op dat tijdstip wilden, dat willen wij nog heden.

»In weerwil van alle uitdagingen en beleedigingen is men er niet in geslaagd om onze gezindheid te veranderen. Te midden van de woedende declamatiën weten wij te onderscheiden tusschen de mannen van orde en de heethoofden, tusschen de eenvoudige ligtgeloovigheid en de nonwelooze kwaadwilligheid. Wij weten dat wij veel moeten toeschrijven aan oogenblikkelijke dronkenschap en opgewondenheid, die door zooveel onverwachte, plotselinge en buiten alle berekening liggende gebeurtenissen zijn veroorzaakt.

»Heden, als altijd, verre van verwarring te begeeren, verre van verdeeldheid te willen zaaijen, wenschen wij aan Duitschland niets anders, toe dan eendragt tusschen de regeringen en de volken, eendragt die van zooveel gewigt is om het voor verwikkelingen te behoeden, welke van buiten kunnen ontstaan, zoowel als voor de onberekenbare gevaren die uit zijn' inwendigen toestand kunnen voortvloeijen.

»Wij kunnen onzen twijfel en onze bezorgdheid koesteren omtrent den uitslag van de groote proef die Duitschland op het oogenblik neemt, ten einde aan zijne nationaliteit een' hoogeren graad van kracht en zamenhang te geven, maar die twijfel en bezorgdheid hebben nooit de grenzen van het gebied onzer bijzondere meeningen overschreden.

»Wij willen niets liever dan weldra gerustgesteld te worden; en indien Duitschland inderdaad er in slaagt om het vraagstuk zijner organisatie op te lossen zonder nadeel voor zijne inwendige rust en zonder dat de nieuwe vorm zijner nationaliteit van dien aard zij, dat de rust der andere staten daardoor kan worden in de waagschaal gesteld, dan zullen wij het opregtelijk daarmede gelukwenschen om dezelfde beweegredenen, die ons deden wenschen dat het onder zijnen ouden staatkundigen vorm krachtig en één mogt wezen.

»Daar onze gezindheden zoodanig zijn, niets dan vrede en verzoening ademende, zoo kunnen wij slechts betreuren dat men ze met zulke tegengestelde gevoelens beantwoordt.

»Indien wij alleen de aantijgingen der demagogische partij van ons hadden af te weren, dan zouden wij er geen acht op slaan, en wij zouden ons wel wachten er meer gewigt aan te hechten dan zij verdienen. Het bepaalde plan dier partij is reeds vooruit te weigeren om toe te stemmen dat eenige goede bedoeling van onze zijde kan bestaan, en tot elken prijs haar land met ons in onmin te brengen, ten einde aldaar door middel van den oorlog eene verwarring te doen ontstaan, waarvan zij ten voordeele van hare anarchistische plannen voordeel hoopt te trekken.

»Alzoo bij haar het vaste voornemen bestaat, om ons geen regt te laten wedervaren, en het nutteloos is te trachten hem te overtuigen die niet overtuigd wil worden, zoo zouden wij, indien wij geen andere tegenstanders dan dezen hadden, er ons toe bepalen ze met stilzwijgen te beantwoorden en aan den tijd de zorg over te laten, om alle valsche geruchten, alle lasteringen die men verspreidt in het niet te doen verzinken.

»Maar naast die volksleiders staan menschen die te goeder trouw zijn, die, uit onwetendheid of ligtgeloovigheid, argeloos en zonder onderzoek de valsche indrukken aannemen, die men hun geeft, en dus zonder het te weten de revolutionnaire partij in de hand werken.

Door op hunne verbeelding te werken, hunnen argwaan aan te kweeken en aan hunne bezorgdheid steeds nieuw voedsel te geven, hoopt men hen tot eenen oorlog te bewegen, die, wat hun belang aangaat, inderdaad een monstruositeit zou zijn, en hen, zoo als maar al te dikwijls is gebeurd, in den afgrond van een werkelijk onheil zou storten, ten einde een denkbeeldig onheil te ontgaan.

»Dat wil de ultra-democratische partij, en dat moet men, zoo mogelijk, voorkomen. Het is derhalve de zaak der regeringen, die door hare diplomatische betrekkingen met ons in staat worden gesteld om te weten waaraan zij zich ten opzigte van onze waarachtige bedoelingen te houden hebben, — het is de pligt der staatslieden, der verlichte leden van de wetgevende vergaderingen of Kamers, van allen in één woord, bij wie gematigdheid in hervormingsgezinde leerstellingen eng verbonden is met den wensch om voor hun land de weldaden van de openbare orde en van het monarchaal beginsel te behouden, — het is hun pligt om van hunnen wettigen invloed gebruik te maken, ten einde mede te werken om ten aanzien van Rusland de afdwalingen der volksmeening te herstellen, en om deze te verhinderen eenen weg in te slaan die vroeg of laat tot onberekenbare onheilen zou leiden.

»De Keizer gelast u uitdrukkelijk, mijnheer, hun de noodzakelijkheid daarvan te doen gevoelen, gebruik makende, ten einde op hunne overtuiging te werken, van de vorenstaande overwegingen en bedenkingen. Herhaal hun, en doe aan alle verstandige lieden, met welke uwe betrekking of het maatschappelijk verkeer u in gemeenzame aanraking brengen, wel begrijpen, dat de bedoelingen van den Keizer ten aanzien van Duitschland waarachtig vredelievend zijn en blijven; dat onze wapeningen tot heden eene zuiver defensive strekking hebben, die, namelijk, om ons in staat te stellen, aan een of ander van die onverwachte voorvallen het hoofd te bieden, waaromtrent men niets kan vooruitzien in den staat van overgang, waarin de laatste gebeurtenissen de wereld eensklaps hebben gebragt; dat, wat meer bijzonder Duitschland aangaat, zoolang dit ons niet zal aanvallen, zoolang de Bond, welken nieuwen vorm deze zich zelven ook wil geven, de naburige Staten zal eerbiedigen, en niet met geweld de grenzen van zijn grondgebied of zijne wettige bevoegdheid verder wil uitbreiden dan de tractaten veroorloven volgens welke hij bestaat, de Keizer insgelijks zijne inwendige onafhan-

(1) Nadat dit hoofdartikel reeds gezet was, kwam ons de Memorie van antwoord der regering ter hand, waarin wij zagen, dat het ministerie de benoeming van de leden van den Hoogen Raad door den Koning toch niet heeft durven doordrijven en zich tot de nominatie-lijst, [illegible] nutteloosheid door eene [illegible] jarige ondervinding [illegible] is), heeft bekeerd. Om echter niet voor al te [illegible] door te gaan, geeft men den Koning de keuze [illegible] als thans uit eene lijst van *drie*, maar [illegible] personen. Natuurlijk vindt men onder [illegible] een lieveling dan onder drie.

keljkheid zal eerbiedigen en er niet aan denken zal de houding te laten varen, die hij tot nu toe heeft aangenomen.

»Overeenkomstig deze voorschriften handelende, zult gij daarenboven aan het kabinet, waarbij gij geaccrediteerd zijt, mededeeling en afschrift geven van de tegenwoordige.

»NESSELRODE."

DUITSCHLAND.

De *Kölnische Zeitung* deelt het volgende schrijven uit Berlijn, van den 27sten juli, mede:

»De stemming omtrent het Duitsche vraagstuk begint hier eene wending te nemen, die voor de eenheid van Duitschland juist niet veelbelovend is. Ofschoon de keuze van den Aartshertog in de beschaafde kringen met bijval vernomen is, zoo heeft toch de wijze waarop zij volvoerd werd op vele plaatsen aanstoot gegeven. De souvereiniteit, welke de Frankforter vergadering zich tegenover de afzonderlijke Staten scheen te willen aanmatigen, verwekte wantrouwen en naijver. Wanneer men daarbij de voortdurende aanvallen eener ook in de Frankforter vergadering vertegenwoordigde partij tegen Pruisen in aanmerking neemt, en de koelheid, waarmede de meerderheid van die vergadering de groote offers, die Pruisen sedert vier maanden aan de Duitsche zaak gebragt heeft, scheen op te nemen, zoo zal men het begrijpelijk vinden, dat de reeds sedert lang inwendig gistende ontevredenheid zich bij de eerste aanleiding lucht geeft. Die aanleiding gaf de uitnoodiging van den rijks-minister van Oorlog aan de regeringen der verschillende Staten met betrekking tot de op den 6den augustus door de militairen aan den Rijks-stedehouder te bewijzen hulde. Ongetwijfeld schijnt deze stap van den rijks-minister overijld te zijn, daar hij niet eens in overeenstemming is met het besluit der Nationale Vergadering, volgens hetwelk het centrale bestuur zich ten aanzien van de te nemen maatregelen met de regeringen der verschillende landen heeft te verstaan. Iets dergelijks heeft vooraf niet plaats gevonden. Wij zijn overtuigd, dat aan de uitnoodiging van generaal *Peuckert* op den 6den augustus of in het geheel niet, of ten minste op eene geheel veranderde wijze zal worden voldaan. Wilde men de huldiging wezenlijk volgens de termen der uitnoodiging doen plaats hebben, dan waren de ergste tooneelen te duchten. De stemming bij het leger en de landweer is zeer gespannen. Maar de gisting tegen het centrale bestuur en de Frankforter vergadering breidt zich reeds verder uit; aan de beurs, gelijk bij enkele bataillons der burgerwacht, zijn reeds de Duitsche kokardes weggenomen, uit de provinciën komen adressen met talrijke onderteekeningen tot handhaving der zelfstandigheid van Pruisen. Het door *Dahlmann*, *Mittermaier* en *Beseler* gestelde verslag omtrent het definitive centraal bestuur, hetwelk ongelukkigerwijze voorbarig is openbaar gemaakt, heeft den ongunstigsten indruk gemaakt. De zaken staan thans zoo, dat, als de Frankforter vergadering niet spoedig en duidelijk verklaart, bij de vaststelling der staatsregeling het beginsel van het gemeen overleg met de afzonderlijke staten te willen in acht nemen, en het centrale bestuur tegenover Pruisen niet met de uiterste behoedzaamheid te werk gaat, eene beklagenswaardige oneenigheid naauwlijks vermeden zal kunnen worden."

FRANKRIJK.

Parijs, *29 juli*. De stand van zaken is de volgende: De Nationale Vergadering heeft het regt op den eigendom onder hare bescherming genomen. Het schijnt wel eene gewigtige gebeurtenis te zijn. Men schreit van vreugde; men omhelst elkander; men leest elkander de rede van den heer *Thiers* voor; men wenscht elkander geluk met dezen verbazenden vooruitgang; men zegt tot elkander: »De eigendom »is nog niet vernietigd! Welk een heerlijke tijd! »Welk eene grootheid in het tegenwoordige! Welk »eene gerustheid voor de toekomst!"

Een wat onnatuurlijk nakomeling van *Jean-Jacques Rousseau*, de heer *Proudhon*, stelde wel is waar voor, al de inkomsten met een derde te verminderen; maar in aanmerking nemende dat alle roerende en onroerende goederen niet meer dan de helft der waarde bezitten, die zij onder de koninklijke dwingelandij vertegenwoordigden, zoo wil de Vergadering de weldaden der Republiek niet vermeerderen door een derde der inkomsten verbeurd te verklaren, waardoor *de eigendom* [illegible] maar tot een zesde zou verminderd zijn. De Vergadering is van oordeel, en de verstandige menschen zijn van dezelfde meening, dat men niet aldus op het regt der omwentelingen inbreuk behoort te maken. De aanstaande omwenteling zou zich gewis boos maken, wanneer men haar slechts dit ongelukkige zesde ter verslinding overliet. Zij zou er maar een sober ontbijt aan hebben.

De Vergadering gaat met meer vastberadenheid op den weg der vrijheid voorwaarts. Zij heeft de clubsen onmogelijk gemaakt; zij verbiedt de geheime genootschappen; zij laat het regt van vereeniging aan het goedvinden van de politie over; zij bestuurt de pers door drie groote grondbeginselen: [illegible], verbeurdverklaring en staat van beleg.

De geschiedenis zal omtrent de geheime genootschappen moeten opteekenen dat de Vergadering gedurende twee dagen beproefd heeft eene bepaling van die genootschappen te geven, en dat zij eindelijk [illegible] heeft bepaald. Er waren 830 wettenmakers, betaald tegen 25 franken per dag. Zij hebben elk 50 franken ontvangen om eene bepaling te geven van de geheime genootschappen. De 50 franken en de stemmen van hunne medeburgers hebben hun geene enkele gedachte meer gegeven. Het is onbegrijpelijk dat het souvereine volk, hetwelk alles kan, nog geene bepaling kan geven!

Nu het goede volk, twee aan twee, den weg van den eigendom weder bewandelt, nu de Nationale Vergadering reuzenschreden doet op den weg der vrijheid, werpt het bestuur zich hals over kop op den weg der loyaliteit. Eigendom, vrijheid, loyaliteit, anders ziet men tegenwoordig niet. Het totaal des eigendoms, dien de burgers genieten, is gelijk aan het totaal der vrijheid, waardoor zich de decreten der Nationale Vergadering onderscheiden, en het totaal der loyaliteit, die de handelingen van het bestuur kenmerkt.

Die arme drommels, die hunne kapitalen aan de spaarbanken hebben toevertrouwd, ontvangen in ruiling 5 pCts. à 80 franken. Eén vijfde bankroet. Maar dat kan niet schelen. Het meesterstuk, het wonder, de listige trek bij uitnemendheid bestaat daarin, dat men aan de schuldeischers van de spaarbanken de verpligting oplegt om 5 pCts. à 80 franken te nemen; en dat het bestuur des daags na die heerlijke operatie eene leening sluit tegen 65 franken (wezenlijke waarde). Nog nooit is men met de finantiën van een land op zulk eene onregtvaardige wijze te werk gegaan! Men zegt tot de ongelukkigen, die hunne spaarpenningen terugeischen: wat ik u van daag voor *tachtig franken* geef, zal ik morgen aan anderen voor *vijf en zestig franken* geven!

Dat goede bestuur, het heeft in juist vijf maanden nieuwe uitgaven gedecreteerd, die *twee en veertig à drie en veertig millioen rente* bedragen. Frankrijk heeft dus aan de Republiek een douceurtje van *acht honderd zestig millioen* te danken. *Item*, het bestuur heeft het in-kas der dwingelandij verslonden, namelijk 100 millioen. *Item*, nog heeft het 100 millioen verslonden, die het van de bank heeft geleend. Dit alles beloopt een milliard, zelfs meer, die op de schaal der uitgaven moet gebragt worden, eene die steeds daalt, terwijl de schaal der ontvangsten rijst, rijst zoo als een fiksche luchtbol moet rijzen, waarin de heeren *Garnier-Pagès* en *Duclerc*, al de hulpmiddelen van hun finantiëel genie als ballast hebben geplaatst. Voor heden zal ik van de finantiën niet meer spreken. Ik zal er evenwel op terugkomen. Het onderwerp is uit een wijsgeerig en staatkundig oogpunt gewigtig en — niet onaardig.

De heer *Marrast* speelt den kleinen *Laurent de Médicis*. Hij beschermt de kunsten; hij zorgt voor het zakgeld van de vertegenwoordigers des volks; hij geeft dînés en billetten voor den schouwburg. De heer *Marrast* heeft vier loges gehuurd en nog wel voor eene maand! en hij is zoo ingenomen geweest met zich zelven, dat hij heeft zich zoo zeer bewonderd in deze heldhaftige vergelijking met *Pericles*, met *Augustus*, met *Laurent de Médicis* en met *Lodewijk XIV*, dat hij niet heeft willen dulden dat zulk eene daad van bescherming voor de nakomelingschap zoude verloren gaan. Hij heeft de heeren directeuren van de schouwburgen, waarin de loges door hem gehuurd zijn, uitgenoodigd zijne presidentale brieven bekend te maken! Het zou mij niet verwonderen of hij heeft hen bedreigd met den toorn van zijn vriend *Cavaignac*! De mannen, die zich, ten aanhoore van het publiek, zoo op hunne aalmoezen verhovaardigen, die den staat van beleg en den grooten sabel van *Cavaignac* misbruiken om hunne eigenliefde te voldoen, die de kolommen van den *Moniteur* met hunne weldaden vullen, die mannen maakten laffe epigrammen op de koninklijke weldadigheid; zij smaalden op de het museum van Versailles en de 20 millioen, dien het Koning *Louis Philippe* heeft gekost! Nu willen zij dat wij de 20 franken of 20 stuiver, die zij aan de kunstenaren met de trotschheid van eenen pacha toewerpen, zullen bewonderen! De eenige dienst, die *Marrast*, sedert den 24sten februari aan Frankrijk heeft bewezen, bestaat daarin, dat hij het heeft geleerd dat men *cleub* zegt en niet *club*. Hij heeft zich tot voorzitter van de Nationale Vergadering doen verkiezen om 3 of 4 maal *cleub* te kunnen zeggen; en hij heeft *cleub*, *cleub*, willen zeggen dat iedereen het hoorde om gemagtigd te zijn zich zelven tot ambassadeur van Frankrijk in Engeland te benoemen. Het schijnt dat *Marrast* en de meeste zijner aanhangers er op uit zijn, hunne heldendaden tegen de juli-regering te herinneren. Zij hebben rustig de wijk naar Engeland genomen, nadat zij de straten van Parijs als zamenzweerders en hoofden der oproerlingen, met bloed hadden bezoedeld. De koninklijke genade heeft hunne verbanning verkort; door den heer *Guizot*, zijn zij van daar teruggekomen. Zij zijn teruggekeerd met geheele kwijtschelding van schuld. Deze wil nu voor het volk van Brittannië zijne qualiteit als onveranderlijken zamenzweerder en zijne erkentelijkheid als begenadigde oproermaker vertoonen! Laat het naar zijne begeerte geschieden! De ambassade van den heer *Marrast* zal niet vreemder zijn dan die van den heer *Emmanuel Arago*.

Na een tusschentijd van eenige weken zal het drama weder voortspelen. In het binnenland hebben wij in het gezigt: de opheffing van den staat van beleg; want aan alles moet toch een einde komen, zelfs aan den staat van beleg; het vonnis in vier of vijf groote staatkundige processen; de wederverschijning der dagbladen; het herleven der polemiek; de manoeuvres van de drie partijen der Nationale Vergadering. Binnen kort zal het bestuur afrekening moeten houden met de publieke opinie. Sedert eene maand bewaart het de orde door de censuur en het militair despotismus. 't Is wel; maar 't is niet nieuw. 't Is lang geleden dat de pacha's deze soort van bestuur hebben uitgevonden. De orde met de vrijheid zamen te doen gaan, dit zou nieuwer en waardiger zijn. — Al ware het dan ook maar eene halve vrijheid, het vraagstuk blijft niettemin zeer ingewikkeld. — In het buitenland hebben wij de Italiaansche quaestie, die een nieuw tijdperk is ingetreden. Velen zijn van meening dat de gebeurtenissen in Italië den staat van beleg langer zouden kunnen doen duren. Hoe het hiermede ook moge zijn, nooit had eenig gouvernement eene schoonere gelegenheid om zijne talenten te oefenen.

Parijs, *30 juli*. Er is sprake om de Nationale Vergadering van den 25sten augustus tot den 25sten september te prorogeren. De afgevaardigden zouden eene kleine verpoozing nemen, om zich voor te bereiden tot de discussie over het ontwerp van constitutie, welke eerst den 1sten october, kan beginnen. Het presidentschap van den heer *Marrast* zal den dag voor de prorogatie ten einde loopen, maar, naar alle gedachten, zal hij wel herkozen worden.

— Den 9den september zal te Parijs eene algemeene bijeenkomst of nationale synode van de gereformeerde gemeenten in Frankrijk plaats hebben, ten einde over eene nieuwe organisatie van dit kerkgenootschap te beraadslagen. Deze bijeenkomsten, welke in de eerste tijden der hervorming menigvuldig plaats hadden, waren sedert de herroeping van het Edict van Nantes afgebroken. De laatste nationale synode werd in 1659 te Loudun gehouden.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, *1 aug.* Men verneemt, dat de heer mr. *Dirk Donker Curtius* zijn ontslag als tijdelijk minister van Justitie aan den Koning aangeboden en dringend gevraagd heeft. Tot dusverre zijn de pogingen, die van verschillende zijden in het werk gesteld zijn, om hem van besluit te doen veranderen, vruchteloos gebleven. Het schijnt, dat Z. Exc. in de afstemming van twee zijner wets-ontwerpen bij de Eerste Kamer, op zaturdag jl., genoegzamen grond heeft gevonden, om tot dit besluit te komen. Men verzekert, dat deze redenen breeder ontwikkeld, spoedig officiëel openbaar zullen worden gemaakt.

— Men verzekert, dat het ontwerp van wet, nopens de afschaffing der straffen van geeseling en het brandmerk, zaturdag jl. door de Eerste Kamer der Staten-Generaal is verworpen met eene meerderheid van *elf* tegen *zeven* stemmen. Onder de redenaars tegen dat ontwerp moet hebben behoord de heer *van Rappard*, die de voordragt krachtig zou hebben bestreden. Aan de behandeling van het mede *verworpen* ontwerp, nopens de niet aanvulling van opengevallen raadsheers-plaatsen, heeft de heer *van Rappard* zich, naar men verneemt, onthouden.

(*Overgenomen uit het Bijblad.*)

— Het navolgend rapport is aan den Koning ingezonden:

's Gravenhage, *31 juli 1848.*

SIRE!

»Ik herhaal hier schriftelijk 't geen ik de eer had Uwe Majesteit mondeling mede te deelen: dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft verworpen het wets-ontwerp tot afschaffing van wreede, nuttelooze en naar mijne zienswijze schadelijke straffen, en gelijkelijk heeft verworpen het wets-ontwerp tot niet-aanvulling van vacatures in de provinciale Hoven; en alzoo terstond heeft belemmerd de eerste stappen op den weg van *bezuiniging* door vereenvoudiging zonder krenking van verkregene regten.

»Sire! Toen Uwe Majesteit mij in een zeer moeijelijk oogenblik in haren raad riep, meende ik mijnen bijstand niet te mogen weigeren. Ik hoopte tot herstel, handhaving en bevestiging van orde en rust te kunnen medewerken. Ik meende dat daartoe de opgewekte volksgeest moest worden geleid, maar niet moest worden onderdrukt. Ik maakte deel uit van het ministerie door graaf *Schimmelpenninck* gevormd, omdat ik het er voor houden moest, dat hij het met mij over de hoofdbeginselen eens was. Toen later bleek, dat hij het ontwerp van grondwetsherziening, zoo als het door de meerderheid in den Raad was vastgesteld, niet kon verdedigen, en Uwe Majesteit eene keuze moest doen tusschen het gevoelen der meerderheid en dat der minderheid, heb ik geen stap gedaan om Uwe Majesteit tot mijn gevoelen over te halen; ik heb integendeel verklaard, dat ik, zoo Uwe Majesteit graaf *Schimmelpenninck* met de vorming van een nieuw ministerie belastte, geen enkel woord van tegenstand zou doen hooren, omdat ik den toestand van Europa zoodanig vond, dat het pligt was elke regering, al voldeed zij niet geheel aan mijne beginselen, veeleer te ondersteunen, dan te bestrijden en te verzwakken.

»Door Uwe Majesteit met mijne ambtgenooten geroepen om een eenstemmig ministerie te vormen, heb ik verklaard daartoe alleen te kunnen overgaan, na te hebben blootgelegd de [illegible] op de regering in de gegevene [illegible] behoorde gevestigd te zijn, en waarvan het hoofdpunt,

buiten het ontwerp van grondwets-herziening, gelegen was in bezuiniging door vereenvoudiging.

»Ik had gehoopt, dat met het oog op de van dag tot dag meer dreigende omstandigheden, men hier te lande de handen inéén zou hebben geslagen en, ten minste voor het oogenblik, zoowel de zoogenaamde partij van *het behoud* als die van ruimen vooruitgang en zeer democratische beginselen, de regering zou hebben ondersteund.

»Ik zwijg hier van die onruststokers en gelukzoekers, welke in eene wijziging van het staats-bestuur niet het belang des vaderlands, maar slechts een middel van eigen verheffing of tot herstel van hunnen, door eigen schuld vervallen, toestand, zien. Deze ongelukkigen had ik, van de eerste oogenblikken af, dat ik tot het bestuur kwam, reeds tot vijanden gemaakt. Maar ik doel vooreerst op het gedrag van hen, die het oude willen behouden en hun *stelsel van behoud* thans in *een stelsel van tegenstand*, ten aanzien van alles wat naar hervorming gelijkt, hebben doen overgaan, en waaraan zich blijkbaar de meerderheid der Eerste Kamer bij de verwerping der twee wets-ontwerpen, door mij voorgesteld, heeft gesloten Ik bedoel voorts de schrijvers van vele dagbladen en vlugschriften, die den geest van omkeering zoover drijven, dat zij de uitvoering der wet door de regering, en het ophouden van den luister der kroon en van de onafhankelijkheid der natie geldverspilling noemen.

»Ik had gehoopt niet op onbepaalde goedkeuring, maar op ondersteuning en medewerking In die hoop heb ik mij bedrogen gevonden.

»Nog kan ik niet gelooven, dat geene dezer partijen een offer zou willen brengen op het altaar des vaderlands, en ik moet het er alzoo voor houden, dat er bijzondere redenen moeten zijn, waarom ik in het bijzonder tegenstand van *eene zijde* ontmoet, die vooral belang heeft in het behoud van rust en orde.

»Ik wil, Sire, mij in geene gissingen begeven. Genoeg is het hier op te merken, dat, om in deze tijden de rust te bewaren en de uitvoering der wet te verzekeren, — en dat is in de eerste plaats de roeping van den Minister van Justitie, — men ten minste bij de aanzienlijken van den lande medewerking moet ontmoeten, en dat wanneer deze daarvoor tegenwerking in de plaats stellen, en dien minister zoodoende zijne morele kracht ontnemen, het tijd is om die gewigtige betrekking neder te leggen, en Uwe Majesteit aan te raden een ander tot vervulling daarvan te roepen,

»Zonder invloed, zonder groote zedelijke kracht is de plaats aan het hoofd der policie onhoudbaar.

»Zonder eenigen bijzonderen maatregel, zonder gelegenheids-wetten, zonder krenking van de vrijheid van drukpers, alleen door zedelijken invloed en het handelen zonder verwijl is gedurende meer dan vier maanden de rust bewaard, of, waar die gestoord was, hersteld. De Eerste Kamer heeft het eerste werktuig in mijne hand gebroken; het tweede is daardoor krachteloos geworden.

»Ik ben alzoo verpligt, Sire, nu van Uwe Majesteit te komen vragen, wat ik op 18 maart jl. als voorwaarde van de aanvaarding der portefeuille stelde: »dat mij zonder eenige vergoeding voor de groote opoffering die ik deed, mijn ontslag zou worden verleend, wanneer ik dat in het belang des vaderlands vorderde.!"

»Ik vraag dit ontslag met te meer gerustheid, daar het werk der grondwets-herziening is voltooid en de regering wel tot het besluit zal komen om zich niet in de beraadslagingen der Kamers te mengen, maar aan haar de beslissing over te laten, of zij door eene aanneming der twaalf wets ontwerpen voldoening aan de natie willen geven, of door eene verwerping de rust van het Rijk op het spel zetten.

»Het trouwe Nederlandsche volk zal, ik reken er op, met kalmte die beslissing afwachten en in geen geval zijnen Koning afvallen.

»De tijdelijke Minister van Justitie,
»D. DONKER CURTIUS."

Zijne Majesteit heeft dit rapport en het daarbij gedaan verzoek in overweging genomen, maar daarop nog niet beschikt.

† *Maastricht*, 31 *juli*. Gisteren is eene mobile colonne, bestaande uit 400 man infanterie en vijftig dragonders, van de alhier in garnizoen liggende troepen, naar Heerlen en Voerendael vertrokken. Deze colonne zal zich op meerdere plaatsen begeven, ten einde de achterstallige belastingen te doen innen. Intusschen is alles rustig en vleit men zich dat de genomene maatregelen eene spoedige betaling der belastingen ten gevolge zullen hebben. De gemeente Voerendael heeft reeds heden eene petitie ingezonden, om van de troepen ontslagen te worden.

De buitengewone commissaris voor de Limburgsche zaken, mr. *Lightenvelt*, heeft gisteren op het kasteel Vaesartelt, toebehoorende aan Zijne Majesteit den Koning, een vrij langdurig onderhoud gehad met de beide Afgevaardigden voor de Nationale Vergadering te Frankfort, de heeren baron *van Scherpenzeel* en *Schoenmaeckers*. Men verzekert, dat laatstgemelde zijn ontslag heeft ingediend omdat men hem beschuldigt van door eigenbelang gedreven te worden. De Limburgsche kiezers zullen alzoo wederom bijeen geroepen moeten worden om eenen nieuwen Afgevaardigde in diens plaats, te benoemen. Ten gevolge van de benoeming van den heer *Lightenvelt* wordt Limburg thans bestuurd door een *gewoon* en *buitengewoon* commissaris des Konings, en door een *hertogelijk* commissaris voor de Duitsche Bondszaken.

Arnhem, 3 *aug*. Toen zich onlangs te Weenen eene volksmenigte voor het paleis van den door zijne originaliteit bekenden graaf *Sandor* vereenigde, om eene ketelmuzijk te brengen, kwam hij aan het venster en vroeg: »Mijne heeren! Wien wilt gij de ketelmuzijk brengen? Mij of mijne vrouw?" (Eene dochter van *Metternich*.) — »Uwe vrouw!" was het antwoord. — »Goed, mijne heeren! dan zal ik zelf beneden komen en u helpen." — En oogenblikkelijk kwam de graaf met eenen grooten trechter, waarop hij blies, dat het een aard had. Nadat dit vervaarlijk getier een half uur geduurd had en het volk zich weltevrede wilde verwijderen, riep de graaf: »Halt, mijne heeren! gij hebt vergeten de glazen in te werpen. Dat hoort er ook nog bij!" — En de graaf was de eerste, die steenen in het venster van zijne vrouw wierp.

ARNHEM 2 *Augustus*.

In het buitengewoon nommer van ons *Bijblad*, dat heden ochtend aan de geabonneerden is toegekomen, hebben wij een begin gemaakt met de mededeeling van het antwoord der regering op de bedenkingen der Tweede Kamer ten aanzien van het ontwerp van grondwets-herziening. Voor de niet-geabonneerden op het *Bijblad* zullen wij de antwoorden der regering ook in onze hoofd-courant mededeelen.

Correspondentie.

VARIA. *Eenige aardigheden uit Limburg*, kan niet geplaatst worden, wanneer de inzender zich niet aan ons bekend maakt en zelfs dan niet zonder wijzigingen.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 2 Aug. 1 El 5 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev. 3 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg der
Arnhemsche Courant,
Van Donderdag 3 Augustus 1848.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.
Herziening der Grondwet.
(*Vervolg van no. 160.*)

Art. 53. De regering stemt geheel en al toe in de onbetwistbaar juiste opvatting van de Kamer, dat geen besluit of geene beschikking des Konings verbindende kracht heeft, tenzij zoodanig besluit of zoodanige beschikking voorzien zij van de mede-onderteekening van een verantwoordelijk hoofd van een ministerieel departement. De wijze om dit denkbeeld uit te drukken in het verslag voorgesteld, wordt evenwel niet verkieslijk geacht. In plaats daarvan wordt het slot van art. 53 aldus gewijzigd: *Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door een der hoofden van de ministeriële departementen medeonderteekend.*

Art. 54. Aan dit verlangen van sommige leden kan niet worden voldaan, daar die bijvoeging overbodig wordt geacht.

ONTWERP VAN WET No. III.
EERSTE AFDEELING.
Van de zamenstelling der Staten-Generaal.

De regering behoeft niet stil te staan bij de opmerking, waarmede het Voorloopig Verslag hier aanvangt. Wanneer toch eene wettelijke fictie is daargesteld, moet die worden geëerbiedigd. Hoe zeer de regering er aan hechtte om bij de herziening der grondwet den door haar afgebakenden weg te volgen, hoezeer zij daarin vond een beginsel van kracht en orde, heeft zij bij de toelichtende memorie op het eerste wets-ontwerp met duidelijke woorden in de inleiding ter neder gesteld. En het offer, hetwelk de regering van de bestaande vertegenwoordiging durft vorderen, getuigt van het vertrouwen, hetwelk zij stelt in de vaderlandsliefde van de leden der beide Kamers van de Staten-Generaal.

Gerust durft de regering stellen, dat de weg die hier wettelijk bewandeld moet worden, in elken anderen staat dan in Nederland, onmogelijk tot een goed einde zou kunnen leiden. Maar als ook op dezen weg het goede zal zijn bereikt, dan zal wel niemand eenigermate het gezag kunnen ontnemen aan hetgeen op deze wijze door de vaderlandsliefde van allen is tot stand gebragt.

Art. 3. De inlichtingen, welke men bij art. 3 van het wets-ontwerp verlangt, zijn veelal van zoo algemeenen aard, dat daarop moeijelijk een bepaald antwoord is te geven. De regering ziet er intusschen geene zwarigheid in, om in art. 3 te lezen, in plaats van de woorden: »elke provincie" »*het rijk*" en alzoo te stellen: »De leden der Tweede Kamer »worden in de kiesdistricten waarin HET RIJK ver»deeld wordt, gekozen door de meerderjarige inge»zetenen."

De bepalingen van den census zoowel als van het getal van de leden der Kamer, naarmate der bevolking, zullen hier toch hare plaats moeten vinden. Wat nu de bepaling van dien census aangaat, zoo zijn bij de Memorie van Toelichting de gronden, waarop die census is bepaald, aangewezen, en is daarop bij het Voorloopig Verslag geene aanmerking gemaakt. Twijfel behooren intusschen de woorden: »*eene som die overeenkomstig met de plaatselijke »gesteldheid, doch niet beneden het bedrag van f 20 »tot f 160 in de kieswet zal worden vereischt,*" niet over te laten. De bedoeling is notoir deze: dat de kieswet nergens een hooger bedrag dan van *f* 160 voor de kiesbevoegdheid zal kunnen stellen, en tevens nimmer lager dan tot *f* 20 zal kunnen afdalen; zoodat het niet noodig is om, bij de eventuële kieswet, tot het cijfer van *f* 160 op te klimmen, maar men slechts nimmer hetzij bij de eerst vast te stellen kieswet, hetzij bij eene latere herziening derzelve, tot een lager cijfer dan *f* 20 zal kunnen afdalen. Doch hieromtrent moet geene tweeledige opvatting mogelijk zijn en alzoo zal het woord *tot* veranderd worden in: *noch boven dat van.*

Art. 4. De opmerkingen op artikel 4 gemaakt zijn reeds bij de algemeene beschouwingen of genoegzaam opgelost, of toegegeven.

Art. 5. Men behoeft er niet aan te twijfelen, of in den regel zal de verkiezing wel plaats hebben binnen de grenzen van het kiesdistrict zelf, en is derhalve alle beperking, buiten die, welke reeds in de neiging van de kiezers zelven ligt, nadeelig te oordeelen.

Van gewigtiger aard is de vraag of art. 84 der grondwet wel onveranderd kan blijven, en of het niet raadzamer is den tijd van zitting der leden te verdubbelen, en het aftreden van een derde om de twee jaren te doen plaats hebben.

De regering vermeent dat hiervoor eene gewigtige reden pleit, namelijk deze, dat de uitoefening van het regt tot verkiezing, zoowel van de Staten-Generaal als der Provinciale Staten en der plaatselijke besturen, niet moet worden een dagelijksch werk, noch een last voor de ingezetenen, maar steeds moet worden beschouwd als de uitoefening van een belangrijk burgerschapsregt, waartoe men zich met ernst moet voorbereiden.

Art. 6. De regering meent echter dat een tijdperk van zes jaren te lang is, en zij stelt alzoo voor om in art. 84 der grondwet (art. 7, nieuw), te lezen: »*De leden dezer Kamer hebben zitting gedurende* »VIER *jaren. De helft van hen valt om de* TWEE »*jaren uit.*"

Art. 8. De opmerkingen op art. 8 vindt de regering niet van dat belang om in het voorgestelde verandering te maken, vooral niet na de wijziging in art. 3 gebragt.

Art. 9. Daar de aanmerking op art. 9 slechts door sommige leden is gemaakt, vindt de regering geene vrijheid om daarin verandering voor te stellen.

Artt. 12 en 14. Hetzelfde geldt omtrent de bepaling van artt. 12 en 14, met uitzondering echter ten opzigte van de opmerking omtrent het regt van *enquête.* Gaarne zal de regering dienaangaande een voorstel doen, indien het blijken mogt dat de meerderheid der Kamer zulks verlangt.

Art. 15. Ten aanzien van art. 15 meent de regering hare stelling te moeten vasthouden: beperking van uitsluiting tot het volstrekt onvermijdelijke. Desniettemin acht zij de geestelijken, die hun karakter als zoodanig niet hebben verloren, minder geschikt om zitting in de Staten-Generaal te nemen, daar zij moeten geacht worden hun geheele leven vreemd aan staatkundige [illegible] te zijn gebleven.

De bepaling omtrent de krijgslieden is gemaakt na een grondig overleg met mannen van dien stand, en de gronden daarvoor aangevoerd vinden geen genoegzame wederlegging in de medegedeelde bedenking, dan dat de regering op het voorgestelde terug kan komen. Hetzelfde geldt omtrent de ambtenaren die bij de verkiezing voorzitten.

Van anderen aard echter is de slot-aanmerking.

De regering stelt alzoo voor om in plaats der woorden: »*Leden der Staten-Generaal een ministerieel »departement aanvaardende, zijn aan herkiezing »onderworpen,*" te stellen: »*Leden der Staten-Ge»neraal een bezoldigd ambt aannemende of bevorde»ring in de staatsdienst verwervende, zijn aan her»kiezing onderworpen.*"

Art. 18. De benoeming van den griffier uit de leden der Kamer schijnt de regering toe te strijden met hare waardigheid, en aanleiding te kunnen geven tot onderlinge mededinging en moeijelijkheden, beter te vermijden.

Art. 19. Hoogklinkende titels schijnen bij regtstreeksche verkiezing, niet bij uitzondering, in ons land aan de vertegenwoordigers des volks te moeten worden gegeven. Zie met betrekking tot art. 21 (nieuw) de antwoorden der regering in de derde afdeeling van dit wets-ontwerp: *Van de begrooting.*

Art. 21. Het spreekt van zelf, dat de leden der Kamer, zonder voorafgaande oproeping, bijeenkomende, de vergadering openen. Wat aangaat de in het 1ste en 2de lid van dit artikel voorkomende inlasschingen verwijst de regering naar hare beantwoording der bedenkingen op art. 6 van het IIde wets-ontwerp.

Art. 24. *Beraadslagen* en *besluiten* schijnen der regering toe wel degelijk afscheidbare werkzaamheden te zijn. Bij de weglating van het eerste woord zou in eene vergadering, niet in genoegzaam getal vereenigd, eene beraadslaging kunnen worden aangevangen, om later bij het aanzijn van een genoegzaam aantal leden, een besluit te nemen. Dit is door het voorstel afgesneden.

Art. 25. Art. 25 handelt niet over het doen van keuzen. Dit is geregeld bij art. 104 der grondwet, en zoo het reglement van orde daaromtrent doeltreffende verordeningen bevat, zonder dat daardoor die bepaling der grondwet is aangerand, kunnen die in het vervolg ook behouden blijven.

Indien eene meerderheid zich voor wijziging van art. 104 der grondwet verklaarde, zou de regering er geen bezwaar in zien om de wijze van stemmen aan de reglementen van orde over te laten.

TWEEDE AFDEELING.
Van de wetgevende magt.

Het schijnt, dat vele leden der Kamer van oordeel zijn, dat de kracht en het aanzien van de Eerste Kamer aanmerkelijk zouden toenemen, indien zij grootendeels met de Tweede Kamer wierd gelijk gesteld; indien aan haar wierd gegeven het regt van initiatief en het regt van amendement, en de mogelijkheid wierd opengesteld, om naar willekeur buiten finantiële wetten, andere wets-ontwerpen het eerst aan de Kamer of aan de Tweede in overweging te geven.

De regering kan niet inzien dat hierdoor de Eerste Kamer zoozeer in aanzien zou winnen, en vooral niet dat dergelijke bepalingen den gang der zaken zouden bespoedigen. Er moet een onderscheid zijn in den werkkring van de Eerste en van de Tweede Kamer. De Eerste Kamer is niet ingesteld om artikel voor artikel de wetten te onderzoeken, maar om de groote beginselen te handhaven, om te waken, zoo als men elders in het Verslag ook leest, tegen overijling en dwaling, om aan driften heilzame palen te stellen, en den troon tot een bolwerk te strekken.

Aan die roeping kan en zal zij voldoen, indien zij bloot geroepen wordt om op de groote beginselen acht te geven, om te waken, dat geen wets-ontwerp de regten van de kroon schende, de verkregene vrijheden krenke, de zekerheid der eigendommen aantaste, of het crediet van den Staat ondermijne. Brengt men daarentegen die Kamer op het terrein van het initiatief en het amendement, roept men haar om de Tweede Kamer voor te gaan in een artikelsgewijs onderzoek der ontwerpen, dan wekt men bij de eerste Kamer juist al die driften op, waartegen zij bestemd is te waken. Iets, dat [illegible] te gevaarlijker zou zijn, daar de Eerste Kamer minder leden telt, en zich daardoor veeleer in die Kamer eene soort van mederegering zou kunnen vestigen, dan zulks van de Tweede Kamer te vreezen is.

De regering meent om deze redenen in de beschouwingen, in het Verslag opgenomen, niet te kunnen deelen.

Art. 28. Ten aanzien van dit artikel kan de regering niet inzien, waarom de bepaling de mogelijkheid zoude uitsluiten ook door eene commissie een voorafgaand onderzoek te doen instellen. De mogelijkheid tot benoeming van eene zoodanige commissie is niet uitgesloten. Maar hoogst nuttig schijnt de regel welke art. 28 stelt, dat, onafhankelijk van alle andere inlichtingen, welke de Kamer zich zoude willen verschaffen, steeds de afdeelingen alle voorstellen voorloopig overwegen. Hierdoor toch verkrijgen alle leden der Kamers eene kennis der zaak, welke het bloot verslag eener commissie niet doet ontstaan. Hierdoor zien de leden door eigen oogen en niet door die van anderen.

Art. 29. De slotsom, waartoe bij de opmerkingen, hier gemaakt, de meerderheid der Kamer is gekomen, stemt zoodanig overeen met het gevoelen der regering, dat het niet noodig is verder bij dit artikel stil te staan.

Art. 36. Hetzelfde geldt omtrent art. 36. Alleen oordeelt de regering, dat er geene noodzakelijkheid aanwezig is, om een bijzonder formulier voor te stellen, daar toch altijd de bekrachtiging eene herhaalde wilsverklaring en alzoo bewilliging bevat.

Art. 37. Omtrent de woorden: »*De wetten zijn on»schendbaar,*" is de Kamer het weder in beginsel met de regering eens. Duidelijk schijnen echter deze woorden genoegzaam. Omschrijving, uitbreiding zou de kracht er van verzwakken, omdat derzelver strekking niet is òf uitsluitend de uitvoerende magt òf de regterlijke magt òf de plaatselijke autoriteiten in alle derzelver handelingen aan de wet te onderwerpen; maar alleen gelijkelijk eene volstrekte eerbiediging van de wetten op te leggen.

Art. 38*a*. De regering vindt geene zwarigheid om hier de woorden: »*zoo in Europa als in zijne bezit»tingen in andere werelddeelen*" te doen wegvallen.

Art. 38*b*. Na de wijziging, welke bij het eerste wets-ontwerp op dit artikel is toegegeven, en waarnaar het nu zou luiden: »De grondwet en andere »wetten zijn alleen voor het rijk in Europa verbin»dend, tenzij het tegendeel daarin worde uitgedrukt," kan hetzelve in het eigen stelsel van het verslag, niet meer als overtollig beschouwd worden.

DERDE AFDEELINT.
Van de begrooting.

De regering wil, met opzigt tot de algemeene aanmerkingen betreffende de plaats, waar de bepalingen aangaande de begrooting het voegzaamst in de grondwet opgenomen behooren te worden, niet ontkennen, dat er welligt gronden aan te voeren zouden zijn, die voor het raadzame eener verplaatsing dier bepalingen naar het VIIde hoofdstuk zouden pleiten. Aan de andere zijde is zij echter van oordeel dat, vermits de vaststelling der begrooting oader de gewigtigste werkzaamheden van de wetgevende magt behoort, deze bepalingen even goed onder dit hoofdstuk gerangschikt kunnen blijven.

Zij heeft wijders, ook naar aanleiding van de voorstellen, vervat in de nota sub litt. *B* bij het verslag gevoegd, aan onderscheidene bedenkingen tegen de bepalingen van dit wets-ontwerp, betreffende de begrooting, gehoor kunnen geven.

Art. 40. Door eene verandering van redactie is het hier ter sprake gebragte bezwaar opgelost.

Art. 41. Ook aan het hier bekend gemaakte gevoelen der meerderheid is toegegeven, door te bepalen dat de ontwerpen van begrootingswetten jaarlijks in de eerste gewone zitting na de opening der vergadering van de Staten-Generaal, voor den aanvang van het jaar waarvoor de begrootingen moeten dienen, aan de Tweede Kamer worden ingezonden.

Dienovereenkomstig wordt alsnog eene wijziging van art. 99 der grondwet in dit wets-ontwerp voorgedragen, volgens welke alsnu het tijdstip van de opening der gewone zitting van de Kamers ééne maand zal worden vervroegd.

Door »begrooting" wordt alhier verstaan de begrooting van uitgaven zoowel als die der inkomsten. Want, ofschoon het cijfer dezer laatste niet door de wet wordt vastgesteld, zoo is het echter ondenkbaar, dat eene begrooting der uitgaven zoude worden aangenomen, zonder dat eene begrooting van inkomsten daar tegenover sta. Dezelfde aanmerking is van toepassing op art. 5 van het VIIde wets-ontwerp, waar het woord »begrootingswetten" gebezigd wordt.

Art. 43. De regering kan niet wel toestemmen, dat het laatste lid van dit artikel onduidelijk zou zijn. De vraag, of in de onderscheidene hoofdstukken der begrooting overschrijving van het eene artikel op het andere mag toegelaten worden, is dikwijls in verschillenden zin beantwoord geworden. Dat de mogelijkheid tot het doen van overschrijving niet geheel afgesneden worde is echter in [illegible] regering volstrekt noodzakelijk. Eene bepaling dienaangaande kan voegzaamst in de begrootingswetten zelve worden opgenomen; daarbij zou men, zoo de

onderwinding de noodzakelijkheid daarvan deed blijken, eenige beperkingen in het gebruik maken dier bevoegdheid kunnen stellen.

De regering is van oordeel, dat men dit punt liever behoort te regelen in de grondwet, en zulks op eene wijze die den gewonen wetgever de handen niet bindt, dan dat men het reeds zeer aanzienlijk getal wetten, dat volgens de ontworpen grondwet vervaardigd zal moeten worden, zonder overwegende noodzakelijkheid vergroote.

Art. 44. De regering is bereid om toe te geven aan het algemeen verlangen dat ten opzigte van dit artikel aan den dag is gelegd. Het artikel wordt alzoo uit het ontwerp weggenomen.

Art. 45. Naar aanleiding van de gemaakte bedenkingen heeft het artikel eene verandering van redactie ondergaan, waardoor de meeste dier bedenkingen opgelost worden.

Uit deze opmerkingen zijn in de afdeeling der begrooting de wijzigingen voortgevloeid, in de nota tot dit ontwerp behoorende opgegeven.

ONTWERP VAN WET No. IV.

In dit IVde hoofdstuk der grondwet is het moeijelijke vraagstuk van het Nederlandsche staatsbestuur opgelost, te weten om aan de provinciën en gemeenten zekere zelfstandigheid te schenken, tengevolge daarvan bijzondere gewigtige regten aan dezelve toe te kennen en ter uitoefening van die regten aan de ingezetenen van die provinciën en van die gemeenten afzonderlijke vertegenwoordigingen te gunnen.

Zoo, zegt *G. K. van Hogendorp* in zijne *Bijdragen*, deel VIII, bladz. 295, *is, volgens de grondwet, de vertegenwoordiging in de eerste plaats nationaal, in de tweede plaats provinciaal, in de derde plaats locaal. De nationale vertegenwoordiging vloeit voort uit de provinciale, en de provinciale vertegenwoordiging uit de locale. Het is wijders een en hetzelfde regt van vertegenwoordiging in alle de gestelde gevallen; want alle de provinciën zamen genomen, maken het geheele land uit, en alle de steden en dorpen zamen genomen, maken wederom het geheele land uit. Maar het voorwerp van de onderscheiden vertegenwoordigingen is onderscheiden: de nationale vertegenwoordiging dient voor nationale belangen, de provinciale vertegenwoordiging voor provincale belangen, de plaatselijke vertegenwoordiging voor plaatselijke belangen.*

Deze beginselen zijn aan oude instellingen ontleend. De natie is aan dezelve gehecht, en door eene vernieuwde werking gedurende 35 jaren, weder naauw verbonden.

De nadeelen, die daaruit bij die herstelling werden te gemoet gezien, hebben zich niet verwezenlijkt.

De regering heeft daarom, bij de herziening der bestaande grondwet, met de commissie van 17 maart 1848, geoordeeld, dat deze grondslagen van het Nederlandsche staatsbestuur moesten worden behouden, en alleen gewijzigd overeenkomstig de veranderde beginselen, aangaande de verkiezing der vertegenwoordiging zelve.

Uit het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs meent de regering te mogen opmaken, dat dit beginsel wordt goedgekeurd en alleen omtrent de wijzigingen verschil bestaat.

De medegedeelde opmerkingen schijnen voor gemakkelijke oplossing vatbaar te zijn.

De Provinciale Staten, wetgevende magt uitoefenende binnen hunnen kring, zijn inderdaad eenigermate eene afspiegeling der Staten-Generaal, maar daaruit vloeit in geenen deele de noodzakelijkheid voort, dat de eerste evenzeer ontbindbaar moeten zijn als de laatste. Immers:

1o. de Staten-Generaal oefenen de wetgevende magt uit, gezamenlijk met den Koning. Het gemeen overlegt tusschen die beiden levert daarvoor den grondslag op.

Wanneer dit gemeen overleg is verstoord, wordt de ontbinding gebezigd als hulpmiddel tot herstel, en eene andere vertegenwoordiging opgeroepen om het gerezen verschil door nieuw overleg te vereffenen.

Niets daarvan vindt plaats bij de Provinciale Staten, noch ook bij de gemeente-besturen, wanneer zij gebruik maken van de hun verleende wetgevende magt. De Koning neemt daaraan geen deel; geen gemeen overleg met den Koning maakt daarvan den grondslag uit. De commissarissen des Konings hebben in die wetgevende vergaderingen, als zoodanig, geene stem. Verstoring van gemeenschappelijke werking van Koning en provinciale of gemeentelijke vertegenwoordiging is bij gevolg niet denkbaar, en daarom het hulpmiddel der ontbinding niet noodig;

2o. Onnoodig is dat middel daarteboven, omdat bij art. 144 der grondwet is vastgesteld, dat geen reglement of ordonnantie voor het provinciaal belang door de Provinciale Staten vastgesteld, bestaan kan verkrijgen noch gevolg gewinnen, zonder door den Koning te zijn goedgekeurd, en bij gevolg de Koning deze zijne goedkeuring slechts heeft terug te houden, om zoodanig reglement of ordonnantie buiten werking te laten;

3o. Bovendien is bij de ontbinding der Kamers ruime stof in het rijk aanwezig om andere vertegenwoordigers te kiezen, maar dit is niet in de provinciën voor de provinciale vertegenwoordiging zeer beperkt; zou in de gemeenten voor de gemeentelijke vertegenwoordiging ligt kunnen ontbreken;

4o. Maar er is meer. De Gedeputeerde Staten, gekozen uit en rustende op de Staten; en de dagelijksche besturen der gemeenten, uitvloeisels van en rustende op de gemeente-raden, zijn collegiën van beheer zoowel als van bestuur. Eene ontbinding der Provinciale Staten en van de gemeente-besturen zou de provinciën en gemeenten eenen tijdlang van alle bestuur en beheer berooven.

5o. Eindelijk moet voor- en boven-al daarop worden gelet, dat wanneer, na het ontbinden der Kamers, de nieuwe Kamers hetzelfde stelsel aankleven, dat de ontbondene hadden voorgestaan, de strijd tusschen regering en vertegenwoordiging zijne oplossing vindt in het aftreden van het ministerie, en het optreden van een nieuw ministerie gekozen naar den geest der natie: doch dat middel om eene uitkomst op te leveren, en eene nieuwe orde te verzekeren, geheel ontbreekt bij het ontbinden der provinciale en gemeentelijke vertegenwoordigingen. Indien na het ontbinden van deze, dezelfde personen worden herkozen, blijven regering en vertegenwoordiging altijd in strijd zonder zoodanige oplossing.

Men keurt het af, dat aan de Provinciale Staten een deel der uitvoerende magt wordt opgedragen. Doch het wordt uitmuntend verdedigd door VAN HOGENDORP t. a. pl. bl. 298—300, waar wij lezen:

Het oogmerk van deze instelling is, om de uitvoering der wetten zekerder en gemakkelijker te maken. Bij sommige wetten MOEST *dit noodzakelijk het gevolg zijn, bij andere wetten* KON *dit het geval zijn en daarom worden de Staten der provinciën belast met de uitvoering der eersten, en het staat den Koning vrij, om hun alle andere zaken tot de algemeene belangen betrekkelijk, ter uitvoering toe te zenden. De staten der provinciën worden in deze betrekking als het ware een ministerie van Binnenlandsche Zaken, gevestigd in iedere provincie. Het is bekend, dat de uitvoering, aan een ministerie opgedragen, hetwelk slechts op eene enkele plaats aanwezig is, van waar alles uitgaat en waar alles naar toe moet, noch met dezelfde zekerheid, noch met hetzelfde gemak kan werken. De werking is minder zeker, uithoofde van den afstand, en de Staten zijn, daarentegen, bij de hand in hunne provincie. De uitvoering is minder gemakkelijk, uithoofde van den grooten omslag, en de Staten nemen het grootste gedeelte van dezen omslag op zich, en wel zonder moeite, omdat het werk zich bepaalt tot eene enkele provincie. Beide, de zekerheid en het gemak, winnen nog door deze omstandigheid, dat de uitvoering aan de Staten der provinciën opgedragen, vatbaar is voor eene wijziging, zoo als de plaatselijke omstandigheden dezelve altijd in de toepassing der wetten vereischen. Een enkel ministerie kan zich niet wel inlaten met zulke wijzigingen; er ontstaan botsingen, wrijvingen, tegenstand, eene gebrekkige of geheel geene uitvoering. Door de hand der Staten worden alle deze zwarigheden ligt voorgekomen of overwonnen, en de uitvoering der wetten wordt niet alleen gemakkelijker maar ook zekerder. In deze betrekking behooren de Staten der provinciën tot het algemeen bestuur, tot de uitvoerende magt, en staan als zoodanig onder de kroon, welke in allen gevalle het hoofd is van de uitvoerende magt.*

Bij deze, door *van Hogendorp* opgesomde voordeelen mag men voegen:

1o. dat de afdoening der zaken daardoor wordt bespoedigd;

2o. dat eene te groote centralisatie wordt afgesneden; en

3o. dat het geneesmiddel voor al het kwaad, dat daaruit kan voortvloeijen, wordt aangegeven door art. 147 der grondwet.

Na deze ontvouwing zal het nu geen opzettelijke verdediging meer behoeven, dat de voordragt der regering strekt:

1o. om van den werkkring der Provinciale Staten-vergaderingen uit te sluiten de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken;

2o. om deze beide op te dragen aan collegiën van Gedeputeerde Staten, door de Staten daartoe uit hun midden te benoemen:

3o. om de uitvoering daarvan door de wet te doen regelen; en

4o. om deze collegiën daarmede te belasten, zoowel wanneer de Staten vergaderd, als wanneer zij niet vergaderd zijn.

In deze regeling zal men geene vermenging, veel minder verwarring van staatsmagten kunnen aantoonen. Men zal niet kunnen bewijzen, dat daardoor regterlijke magt aan de Gedeputeerde, veel minder aan de Provinciale Staten wordt opgedragen: al is het ook, dat men het stelsel mogt kunnen aannemen, om de eerste nu en dan te roepen tot beslissing van geschillen van administratieven aard. Eindelijk zal men hierin de regtvaardiging vinden, dat de vertegenwoordigers van het volk slechts voor vier, de vertegenwoordigers van de ingezetenen eener provincie voor zes jaren worden verkozen; ook om aan de leden der Gedeputeerde Staten voor zes jaren zitting te kunnen verleenen. En de ondervinding bewijst dat het nimmer moeite kostte, voor zoodanig tijdvak, leden voor die collegiën te vinden.

Ad art 5. De opmerking in het tweede gedeelte dezer aanmerking gemaakt is juist. De memorie van toelichting had moeten luiden: *Voor de vereischten, om de leden der Provinciale Staten te mogen kiezen wordt verwezen naar art. 3 van het wets-ontwerp no. III, vermeldende de vereischten om de leden der Tweede Kamer te mogen kiezen.*

Wie tot leden der Provinciale Staten verkiesbaar zullen zijn zal de wet bepalen, welke in dit artikel wordt gevorderd.

Ad art. 6. Hetgeen hier wordt verlangd, ligt in het voorgedragen artikel opgesloten, volgens den regel *inclusio unius est exclusio alterius.*

Ad art. 7. De verlangde bijvoeging wordt noodeloos gekeurd, maar het woord *gelofte*, drie malen in het artikel voorkomende, veranderd in *belofte*, gelijk dit ook elders in deze ontwerpen geschied is.

Ad art. 8. Het mag raadzaam worden geacht den wetgever niet te binden ten opzigte van het getal der gewone jaarlijksche te-zamenkomsten van de Provinciale Staten. Eene vergadering in het jaar zal denkelijk in den regel wel voldoende blijven; het tegendeel is evenwel mogelijk. De grondwet moet ook hier niet belemmeren.

De aard der werkzaamheden van de Gedeputeerde Staten vordert geene openbaarheid, gedoogt dezelve dikwerf niet.

In dit artikel wordt kennelijk alleen gesproken van de Provinciale Staten-vergaderingen, niet van die der Gedeputeerde. Het voorschrijven der openbaarheid hier en het gemis van dat voorschrift in art. 21 dezer wet, heffen allen twijfel op.

Aan het uitgedrukte verlangen, dat telkens in de artikelen worde uitgedrukt, of enkel de Provinciale Staten, dan wel de Gedeputeerde Staten, of ook beide te gelijk, worden bedoeld, kan niet worden voldaan, vermits men daardoor in nieuwe moeijelijkheden zou vervallen, of zich aan gevaren blootstellen.

Noodig is zoodanige bepaling niet, vermits de aard van iedere bemoeijing volledig aantoont of dezelve tot den bijzonderen werkkring der Staten, dan wel van de Gedeputeerde Staten behoort.

De grondwet handelt in deze afdeeling over de magt der Staten Provinciaal. Die magt moet, voor het gewigtigste gedeelte, als daar is de uitoefening der provinciale wetgevende magt, worden uitgeoefend door de Staten zelven; doch een gedeelte der bemoeijingen aan die Staten toevertrouwd, is niet geschikt om door eene talrijke vergadering te worden ten uitvoer gebragt: daarom wordt het hun bij art. 151 der grondwet ten pligt gemaakt, eene commissie onder den naam van collegie van Gedeputeerde Staten, uit hun midden te benoemen, en aan dat collegie alle zoodanige bemoeijingen over te laten, ook wanneer zij zelve vergaderd zijn.

Dat art. 151 nu duidt duidelijk aan welke die over te latene of op te dragene bemoeijingen zijn. Dat artikel, zoo als het nu gewijzigd wordt voorgedragen, zal luiden: *De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels, door de wet te stellen,* DE DAGELIJKSCHE LEIDING EN UITVOERING VAN ZAKEN *worden opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.*

Al wat nu niet behoort tot *de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken* blijft van de uitsluitende bevoegdheid der Staten.

Eene andere reden, om aan dit verlangen niet te voldoen, is daarin gelegen, dat bij voorbeeld de uitvoering der wetten in art. 143 der grondwet vermeld, ook zoo als dat artikel nu, gewijzigd, wordt voorgesteld in art. 14 dezer wet, nu eens door de Staten en dan eens door de Gedeputeerde Staten in uitvoering moet worden gebragt. Door de laatsten, wanneer het alleen toepassing of ten uitvoerlegging der wetten of bevelen betreft, doch door de eersten wanneer tot die uitvoering reglementen worden gevorderd. Voorbeelden daarvan treft men aan in de wet van 3 april 1806, voor het lager schoolwezen en onderwijs in de Bataafsche Republiek, en in de wet van 12 maart 1818 (*Staatsblad* no. 15,) op de *uitoefening der groote visscherij.*

In artt. 7 en 8 der wet van 29 mei 1841 (*Staatsblad* no. 20) omtrent *de gestichten voor krankzinnigen* treft men een voorbeeld aan, dat de Staten en de Gedeputeerde Staten beiden tot de uitvoering der wet worden geroepen.

Art 149 der grondwet, gewijzigd bij art. 19 dezer wet, is uit den aard der daarbij vermelde bemoeijing zoowel voor de Gedeputeerde Staten als voor de Staten geschreven; en wederkeerig moet hetzelfde van art. 147 der grondwet worden gezegd. De Staten maken reglementen en verordeningen, die geene kracht verkrijgen, dan door de goedkeuring des Konings. Maar de Staten nemen ook besluiten. Dat nemen van besluiten is de eenige bemoeijing der Gedeputeerde Staten; zoowel deze laatste als de eerstgenoemde besluiten kunnen strijden of met de algemeene wetten of met het algemeen belang. Daarom is art. 147 der grondwet op beide van toepassing.

Dit art. 147 behoeft evenwel twee wijzigingen:

1o. is het beter te lezen: *te schorsen of te vernietigen*, dan: *te schorsen* EN BUITEN EFFECT TE STELLEN;

2o. is het raadzaam gekeurd, mede overeenkomstig het voorstel der commissie van 17 maart 1848, deze bevoegdheid des Konings bij eene wet te doen regelen, ten einde vooral de gevolgen daarvan voor de bijzondere gevallen vast te stellen.

Op art. 17 dezer wet zal alzoo een nieuw artikel volgen, luidende:

Art. 18. *De Koning heeft het vermogen, de besluiten der Staten, die met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen of te vernietigen.*

De wet regelt de gevolgen.

Ad. art. 12. In voldoening aan de opmerking gemaakt op de 2de alinea, zal deze luiden:

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, door de Staten mede jaarlijks opgemaakt, vereischt 's Konings goedkeuring.

In overeenstemming hiermede wordt in de 1ste alinea het woord *jaarlijks* opgenomen.

Aan de opmerking op de 3de alinea gemaakt kan niet worden toegegeven.

De regering acht het onraadzaam aan de Provinciale Staten de bevoegdheid toe te kennen, om provinciale belastingen uit te schrijven, en daardoor af te wijken van een beginsel dat sedert jaren hier te lande bestaat. Zie de aanteekening van den hoogleeraar *Thorbecke* op art. 141 der grondwet.

Ad art. 14. De wederlegging van het hier aangevoerde is gegeven in de inleiding der beantwoording van de aanmerkingen op dit wets ontwerp gemaakt.

Ad art. 15. De zin der 1ste alinea van art. 15 kan niet twijfelachtig wezen.

Aan de Staten wordt overgelaten de regeling en bestuur van het provinciaal huishouden.

Dat zal worden gedaan, dit beginsel in toepassing gebragt *door de wet.*

Dat beginsel moet de wet eerbiedigen.

Zij zal de uitoefening van dat regt regelen.

Zoodanige regeling door eene wet is in art. 24 voor de gemeente-besturen niet noodig gekeurd.

Aan de aanmerking op de tweede alinea gemaakt is voldaan door het wegnemen van het woord *algemeen.* Ook aan de laatste aanmerking is voldaan, door het hierboven, ad art. 8, opnemen van art. 18 *nieuw* dezer wet, behelzende eenige wijzigingen van art. 147 der grondwet.

Ad art. 19. Deze bepaling wordt noodig geacht, en zoo zij overbodig mogt zijn, zal zij niet schaden.

Ad art. 23. De vraag of de zittingen van den gemeenteraad in het openbaar behooren te worden gehouden, wenscht de regering aan de beantwoording van den gewonen wetgever te hebben overgelaten.

Dat de ontbindbaarheid der gemeenteraden niet noodig, zelfs onraadzaam en ondoelmatig is, werd hierboven betoogd.

De regering blijft volharden bij haar verlangen in de Memorie van Toelichting uitgedrukt, om het aan de wet over te laten, of de voorzitter van het gemeente-bestuur, buiten den raad gekozen, al dan niet stem in den raad zal hebben, en zoo ja, in welke gevallen.

Aan de laatste opmerking is reeds voldaan door alinea 1 van dit artikel, zeggende dat de leden van dezen raad worden gekozen door de *ingezetenen.*

Ad art. 24. Voor de vrees hier geuit bestaat geen grond.

De aard van eenen gemeenteraad laat niet toe, dat hij tevens zij collegie van dagelijksch beheer.

De regeling der wet, gevorderd in het 1ste der artikelen, opgenomen in art. 23, zal, volgens de Memorie van Toelichting op art. 23, daaromtrent alle zekerheid geven.

De zwarigheid omtrent art. 147 der grondwet geopperd, is hierboven reeds opgeheven.

Ad art. 25. De voorgestelde onderscheiding zou tot nieuwe moeijelijkheden leiden, en wordt daarom onraadzaam geacht.

Ad art. 26. Aan de beide verlangens hier uitgedrukt wordt voldaan, door het artikel aldus te wijzigen:

Het besluit van een gemeente-bestuur tot het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting wordt voorgedragen aan de Staten zijner provincie, die daarvan verslag doen aan den Koning, zonder wiens goedkeuring daaraan geen gevolg mag worden gegeven.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Zij mogen den doorvoer door, den uitvoer naar en den invoer uit andere gemeenten niet belemmeren.

Ad art. 27. De hier gevorderde wet schijnt der regering toe voor de gemeente-besturen noodig, voor de Provinciale Staten onnoodig te zijn, omdat het dagelijksch beheer der gemeenten geheel op zich zelf staat, doch dat der provinciën grootendeels in het rijksbeheer is opgenomen en het voldoende wordt geacht, dat de begrootingen en rekeningen der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven der provinciën aan de goedkeuring des Konings worden onderworpen, en de voorschriften daaromtrent te geven, aan den Koning worden overgelaten.

De aanvang van dit artikel wordt gewijzigd, en voor *zij* geschreven: *de wet.*

Ad art. 28. Aan dit verlangen wordt toegegeven en het artikel aldus gewijzigd:

De gemelde besturen kunnen de belangen van hunne gemeenten en van hare ingezetenen voorstaan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der provincie waartoe zij behooren.

ONTWERP VAN WET No. V.

Art. 2. De woorden: *van wege* zijn hier weggelaten, omdat die van mindere beteekenis zijn dan de woorden: *in naam*, en als eene overtolligheid kunnen beschouwd worden.

Art. 3. Men heeft in de tweede alinea van dat artikel het woord *regtsgebied* en in de 3de alinea dat van *regtspraak* gebezigd, omdat het taal- en regtskundig meer eigenaardig is *personen aan regtsgebied* en *zaken* aan *regtspraak* te onderwerpen.

Omtrent de vraag, of onder *krijgsvolk* ook *schutterijen* kunnen begrepen worden, zal het genoegzaam zijn aan te merken, dat *krijgsvolk* de generieke benaming is van alle gewapende en aan krijgstucht onderworpen mannen.

Dienvolgens kan men schutters, wanneer zij onder de wapenen of daartoe geroepen zijn, als krijgsvolk beschouwen. Om echter allen twijfel weg te nemen, stelt de regering voor, om bij de 2de alinea van dit artikel te voegen de woorden: EN DE SCHUTTERIJEN.

Art. 4. De *onteigening ten algemeenen nutte* is een onderwerp, dat veelzijdige beschouwingen duldt en aanleiding kan geven tot uiteenloopende systemen, welke alle in mindere of meerdere mate eene bedenkelijke zijde zullen aanbieden, omdat de wet, die dit onderwerp moet regelen, altijd eene ingreep zal doen in het zoo eerbiedwaardig eigendomsregt, wil zij de eischen van het algemeen belang bevredigen. Zonder dus te beweren, dat het stelsel der regering boven alle bedenking verheven is, acht zij het niettemin het geschiktste, en zij blijft uit dien hoofde met vertrouwen daarbij volharden: zij vreest onder anderen niet, dat de voorgestelde bepaling het aanleggen van belangrijke openbare werken zal belemmeren, en in plaats van gemakkelijker bezwaarlijker zal maken. Het voorbeeld van Engeland, alwaar zeker in de laatste jaren het uitvoeren van reusachtige openbare werken niet ontbroken heeft, onder eene soortgelijke wetgeving als die welke hier wordt voorgesteld, zal wel voldoende zijn, om de ongegrondheid van die vrees te bewijzen.

Dewijl de meerderheid der Kamer zich met het stelsel der regering vereenigt, zoo zal zij zich hier van alle uitweiding onthouden.

De bemerking dat: *vestingbouw* niet behoort onder de gevallen van dringenden aard, zal vervallen, wanneer men bedenkt, dat onder *vestingbouw* ook begrepen zijn de zoogenaamde *veldwerken*, welke dikwijls in oorlogstijd of bij dringend gevaar met den meesten spoed moeten daargesteld worden.

Er is, naar het oordeel der regering, geen gevaar in de optelling zelve der uitzonderingen, daar toch de woorden: *en andere dringende omstandigheden*, genoegzame ruimte voor het gebied der te maken wet open stellen.

De regering kan niet toegeven aan het beweren van eenige leden, die meenen dat de onteigening zich altijd tot *onroerend goed* behoort te beperken. Men denke slechts aan het geval van watersnood, als wanneer men, in dat beweren, bij voorbeeld nimmer over balken of planken zoude mogen beschikken.

Art. 6. Sommige leden oordeelen de laatste woorden: »welke de wet instelt", minder juist. De Hooge Raad, zeggen zij, is ingesteld niet bij eene wet, maar bij de grondwet. — De regering heeft het alles omvattend woord *wet* gebruikt, ten einde nuttelooze uitbreiding en omschrijving in dit artikel te vermijden. Men zal bovendien niet beweren, dat de *grondwet* geene wet is.

Andere leden hebben gevraagd of onder regterlijke collegiën ook de kantonregter begrepen is, daar toch één persoon geen collegie vormt? Hiertegen zou men kunnen aanvoeren, vooreerst: dat een kantonregter, wanneer hij als zoodanig handelt, niet alleen is, maar altijd vergezeld behoort te zijn van een griffier; ten andere, dat de wet *kanton*-GEREGTEN erkent en er vroeger een TRIBUNAL *de simple police* bestond, waaruit volgt, dat het tegenwoordig Wetboek van Strafvordering en de vroegere *Code d'Instruction Criminelle* reeds lang van den Romeinschen regel: *tres faciunt collegium*, zijn afgeweken. De regering maakt intusschen geene zwarigheid het alles omvattend woord *regters* te gebruiken, 't welk wel zal insluiten de beslissing door één persoon alleen en door meer personen collegialiter; en alzoo het artikel aldus te stellen: *De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door* REGTERS, *welke de wet instelt.* De regering meent zich te kunnen onthouden van het verdedigen der rangorde van de artt. 5 en 6, dewijl die uit de bestaande grondwet overgenomen en behouden is.

Art. 7. Het schijnt onnoodig en in zeker opzigt bedenkelijk, dat de regering zich nu reeds verklare omtrent hetgeen de toekomende wet, naar haar oordeel, zal moeten inhouden, of nopens de wijze, waarop de hier bedoelde geschillen door de wet zullen behooren geregeld te worden.

De bevoegdheid, welke hier aan de gewone wet wordt toegekend, om de wijze te bepalen en alzoo regelen te kunnen stellen, naar welke de geschillen over bevoegdheid, tusschen de administratieve en regterlijke magt ontstaan, zullen worden beslist, is zeer geschikt om de bezorgdheid van allen weg te nemen, door een ruim uitzigt te openen zoowel voor eene gemakkelijke en wettige regeling van alle moeijelijkheden en geschillen van dien aard, als om de gevolgen, die deze regeling hebben moet, te bepalen.

Art. 8. De regering beseft al het gewigt der bedenkingen tegen dit art. gemaakt, met opzigt tot het beperken van het in-hechtenis-nemen zonder bevel des regters, tot de betrapping *op heeter daad.* Voor de stelling van het ontwerp pleit, ontegenzeggelijk de bescherming, verschuldigd aan de individuëele vrijheid en de noodzakelijkheid van waarborgen tegen willekeur, maar de regering ontveinst zich ook niet, dat de doelmatige en nuttige werking der repressive justitie in het belang van allen en de behoorlijke bescherming der geheele maatschappij te overwegend is, dan dat het belang van enkele harer, meestal schuldige leden, daarvoor niet zoude behooren te wijken.

De regering vindt geene zwarigheid om de bepaling der voorwaarden en gevallen tot het in-hechtenis-nemen vereischt wordende, aan de wet over te laten, en daar zij tevens het daadwerkelijke nut der tweede bedenking erkent, zoo stelt zij voor, de 1ste alinea van art. 8 te wijzigen als volgt:

»behalve de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een »bevel van den regter, inhoudende de redenen der »gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zoo spoe»dig mogelijk na de aanhouding, beteekend worden »aan dengene tegen wien het gerigt is."

Art. 10. De aanmerking omtrent de redactie van dit artikel juist bevonden zijnde, zoo word, »DIE »wet," in »DE wet" veranderd.

Art. 11. Tegenover de aanmerking op dit artikel gemaakt, wenscht de regering te mogen stellen de door haar in de memorie van toelichting aangevoerde gronden, waarbij zij meent te kunnen blijven volharden.

Art. 13. Hoezeer de openbaarheid der teregtzitting als een erkend en sedert jaren geëerbiedigd beginsel veilig aan de wet kan worden overgelaten, meent de regering evenwel, dat de verzekering daarvan in de grondwet past, naast de bepaling omtrent het uitspreken van vonnissen met opene deuren; maar daarbij zal dan toch behooren te worden uitgedrukt een voorbehoud in het belang van openbare orde en zedelijkheid. Beschikkingen op verzoekschriften zijn onder dien waarborg van openbare uitspraak, naar het oordeel der regering, niet begrepen. Aan het slot van art. 13 wordt alsnu bijgevoegd:

»De teregtzittingen zijn openbaar, behoudens de »wettelijke uitzonderingen in het belang der open»bare orde en zedelijkheid."

Art. 16. Daar eene groote meerderheid der Kamer zich tegen dit artikel en voor het behoud van artikel 174 der bestaande grondwet verklaart, is de regering bereid hierin toe te geven. Zij kan dit echter niet doen, zonder de beweeggronden van haar voorstel nog nader bloot te leggen en hare bedoelingen alzoo te regtvaardigen.

Behalve de redenen in de memorie van toelichting ontwikkeld, had de regering ten doel, de magt des Konings te versterken, zonder die op eene voor 's lands vrijheden en voor de onafhankelijkheid der regterlijke magt schadelijke wijze uit te breiden. Immers de raadsheer, eenmaal voor levenslang benoemd, is even daardoor in het volle genot zijner onafhankelijkheid geplaatst. Niemand heeft vroeger aan de onafhankelijkheid van het voormalig hooggeregtshof getwijfeld.

Van diezelfde beschouwing uitgaande en om de koninklijke magt minder aan banden te leggen, stelt de regering voor, de in art. 174 der grondwet bedoelde nominatie van drie personen tot vijf te brengen.

Art. 16 van het voorstel zal aldus luiden:

»Artikel 174 der grondwet wordt veranderd als volgt:

»Van eene voorgevallen vacature wordt door den »Hoogen Raad aan de Tweede Kamer der Staten»Generaal kennis gegeven, die, ter vervulling daar»van, eene nominatie van vijf personen aan den »Koning zal aanbieden, ten einde daaruit eene keu»ze te doen. De Koning benoemt den president uit »de leden van den Hoogen Raad en heeft de regt»streeksche aanstelling van den procureur-generaal."

Hiermede staat in verband eene verandering in de redactie van artikel 15.

Art. 17. De regering kan niet toegeven aan de bedenking tegen dit artikel gemaakt, omdat, naar haar inzien, bij vervolging van ambtsmisdrijven, het verheven standpunt van den Hoogen Raad beteren waarborg geeft voor de leden der Staten-Generaal en andere hooge ambtenaren, tegen alle aanslagen op hunne waardigheid en ligtvaardige vervolgingen. Het eerste voorschrift van art. 175 der bestaande grondwet kan soms leiden, om den regelmatigen gang der justitie te bemoeijelijken, te stuiten of te verlammen.

Art. 21. De uitdrukking: »*De leden van de regterlijke collegiën, onder welken naam ook ingesteld*", moge minder vreemd klinken dan die: »*De leden van de geregtshoven, zoo die er zijn;*" doch deze laatste uitdrukking geeft meer bepaaldelijk het doel door de regering beoogd te kennen.

De aanmerking tegen de woorden: *en de zoodanige*, in het 2de lid van het artikel, schijnt minder juist te zijn; want er is werkelijk eene categorie van regters denkbaar, die slechts voor eenen bepaalden of onbepaalden tijd, of tot wederopzeggens toe, worden aangesteld, zoo als de kantonregters.

ONTWERP VAN WET No. VI.

Daar in de hoofdzaak geen verschil meer tusschen de regering en de meerderheid der Kamer bestaat, acht de regering onraadzaam wijzigingen in het ontwerp te brengen.

Het spreekt toch van zelf dat, met welke volkomene vrijheid ook een ieder zijne godsdienstige meeningen kan belijden, hierdoor, evenals door elke andere vrijheid, de repressive bepalingen omtrent hoon, lasten en aanranding der openbare

orde, rust en zedelijkheid en wat dies meer zij, niet worden verlamd. De dekmantel, waaronder de misdaad gepleegd wordt, kan nooit de misdaad wegnemen of onstrafbaar maken.

Tegen het prediken van voor rust, orde en zedelijkheid verderfelijke leerstellingen en begrippen, tegen het verkondigen van eene alles omverwerpende leer, heeft de maatschappij beperkte wapenen. Er is eene grens voor de vrijving van denkbeelden. Die grens stelt de strafwet. Die stelt zij, zonder onderscheid of een maatschappelijk twistpunt, een godsdienstig of een letterkundig is opgeworpen, en geen regter zal immer oordeelen dat, hoe onschendbaar ook de godsdienstige belijdenis of de woning der ingezetenen zij, die onschendbaarheid de overtreding der strafwet zou kunnen dekken.

Art. 4. Art. 4 zou misschien weder van »*godsdienstige meeningen*" gewag hebben kunnen maken, ofschoon het geschrevene volkomen het voorgestelde doel uitdrukt: zeker kon men niet stellen »*de leden der onderscheidene kerkgenootschappen,*" daar niemand verpligt is tot eenig kerkgenootschap te behooren, en desniettemin elk gelijke regten en aanspraken heeft.

Art. 5. Ten aanzien van art. 5 schijnen de gevoelens eenigermate uit elkander te hebben geloopen, maar eene meerderheid schijnt zich niet tegen het ontwerp te hebben verklaard.

Ten opzigte der *wetten* en *reglementen* kan men verwijzen naar eene bijzondere nota hierbij gevoegd.

Artikel 192 der grondwet is opzettelijk letterlijk behouden, ten einde ten aanzien van een zoo teeder punt geen nieuw geschil op te werpen. Vele antecedenten hebben de beteekenis en strekking van dit artikel aangewezen; hoogstonvoorzigtig zou het zijn, daarin zelfs eene verandering van woorden te maken.

De regering vindt des te minder reden om de woorden *godsdienstige gezindheden* in dat van *kerkgenootschappen* te veranderen, omdat aan het laatste woord onmogelijk eene andere beteekenis dan aan het eerste kan worden gegeven.

ONTWERP VAN WET No. VII.

Art. 2. De regering vereenigt zich geheel met het gevoelen dier leden, die meenen dat de bepaling van dit artikel in dien zin moet verstaan worden, dat zij geenszins een hinderpaal oplevert om, ingeval er eene belasting op de inkomsten mogt worden uitgeschreven, ook de inkomsten uit renten der staatsschuld voortspruitende, daaronder te begrijpen. Indien deze opvatting betwijfeld konde worden, zoude zij liever nog het voorgestelde artikel terugnemen.

Art. 4. De regering maakt geene bedenking om zich te vereenigen met het gevoelen van die leden, welke het toezigt en de zorg voor de zaken van de munt en de beslissing van geschillen over allooi en muntslag, bij de wet willen geregeld hebben. Het artikel is alzoo in dien geest veranderd.

Art. 5. In art. 45 van het IIIde wets-ontwerp is het beginsel vastgesteld, dat aan de wetgevende magt verantwoording van alle ontvangsten en uitgaven des rijks wordt gedaan, onder overlegging van de door de Rekenkamer goedgekeurde rekening.

Het onderzoeken en goedkeuren dier rekening is hetgeen te dezer plaatse door de uitdrukking: »*het staven der cijfers*" wordt verstaan.

Hierdoor wordt, naar het oordeel der regering, de verschillende werkkring van de wetgevende magt en van de rekenkamer, ten aanzien van de rekening en verantwoording van de uitgaven en ontvangsten, met juistheid aangewezen. De Rekenkamer zal zich bepalen bij het onderzoek der cijfers, dat is, bij het onderzoek van de wettigheid der gedane uitgaven: de wetgevende magt alleen is bevoegd de noodzakelijkheid der uitgaven te onderzoeken; de zedelijke appreciatie van de afgelegde rekening behoort tot hare bevoegdheid alleen.

Het spreekt overigens van zelf dat het aannemen dezer beginselen geenszins verbiedt dat de Rekenkamer bij voortduur belast blijve met het uitbrengen van een jaarlijksch verslag nopens hare bevinding wegens de uitvoering, die aan de begrootingswetten is gegeven.

De bepaling dat de benoeming der leden van de Rekenkamer op voordragt van candidaten door de Tweede Kamer aan den Koning moet geschieden, behoort, naar het oordeel der regering, noodzakelijk behouden te blijven.

De bedenking omtrent het min juiste der bloote verwijzing naar art. 184 der grondwet, is door eene doelmatige verandering in de redactie van het artikel opgelost.

ONTWERP VAN WET No. VIII.

De regering zal hier, ter beantwoording van het Voorloopig Verslag, in algemeene trekken de zaak der defensie behandelen; zij behoeft daarna dan alleen bij enkele bijzondere opmerkingen stil te staan.

Het valt moeijelijk de algemeene beschouwing wegens bezuinigingen, bij den aanvang van dit hoofdstuk gemaakt, op te nemen of te wederleggen.

Men zegt wel dat geen ander onderdeel der begrooting in zoo ruime mate voor bezuiniging vatbaar is als dat van Oorlog.

Dit punt behoeft te dezer plaatse en bij deze gelegenheid noch te worden behandeld noch te worden beslist. Die zaak kan voor later onderzoek blijven bewaard. De tegenwoordige bepalingen der grondwet werpen geene verhindering daarvan op.

Men spreekt van een ander *systema* van defensie en om de verdediging des rijks *grootendeels* op *burgerwapening* te doen rusten, maar dit leidt ook tot weinig of niets, om daarop een geheel ander hoofdstuk der grondwet in te rigten.

Men gelooft dus met reden er op te kunnen aandringen, om het ontworpen hoofdstuk *in het algemeen te handhaven.*

In het belang van orde en rust zal er altijd eene toereikende krijgsmagt behooren te zijn. De ondervinding heeft dit bewezen, en nog laatstelijk is het gebleken, hoe men van allerwege om bijstand van militaire magt, om vermeerdering van garnizoen verzocht.

De krijgsmagt zal tevens de kern moeten uitmaken eener eventuële *burgerwapening in tijd van oorlog*, want de burgerwapening voor alle tijden voor de rust, de orde en de veiligheid van het rijk genoegzaam te achten, dit kan niet ernstig gemeend zijn: zoodanige burgerwapening zou voortdurend dienst moeten presteren, en ten laatste weder eene permanente krijgsmagt worden even als die, welke men meent te kunnen afschaffen. Die dienst, die last zou nog veel bezwarender voor den burger zijn, dan het geld hetwelk van hem voor een leger wordt gevorderd.

Neem daarbij nu verder aan dat men de *plaatsvervangers* afschaffen wil, en een ieder van de dienst wil vrijmaken, die zulks betalen kan, wat erlangt men dan voor eene zamenstelling?

Het denkbeeld dat iedereen moet dienen is goed, maar dat ieder zich uitkoopen kan is voor alle bedoelingen verderfelijk, is een privilegie scheppen voor den rijken, ten koste van den arme, van anderen aard, dan het thans toegekende regt van plaatsvervanging, vermits de dienstpligtige zijnen plaatsvervanger moet leveren, voor denzelve instaan, en zijne gelden besteden ten voordeele van de mindere klassen, uit welke hij zijnen plaatsvervanger zoekt.

Overigens is het dan tevens te voorzien, dat het departement van oorlog, in tijd van gevaar, welgevulde schatkameren zoude kunnen hebben, maar geen soldaten voor de verdediging des lands.

Dezelfde geest van inertie en van tegenzin in al wat militair is, zou door dit verderfelijk stelsel geboren worden, en geene burgerwapening zou denkbaar zijn, te zamen gesteld uit burgers die zich altijd voor geld aan alle dienst en dienst-prestatiën hebben onttrokken.

Op de aanmerking der Tweede Kamer omtrent het aanwijzen van een gedeelte der militie voor de dienst ter zee, meent de regering het te moeten betreuren dat men zoovele bezwaren vindt tegen het opnemen van het beginsel in de grondwet, waarvan de toepassing toch geen plaats kan vinden zonder nadere bepalingen waartoe de verschillende takken van wetgeving moeten medewerken, zoodat er geene vrees behoeft te bestaan dat van die toepassing een te ruim gebruik zal worden gemaakt.

Reeds sedert vele jaren is de behoefte gevoeld en erkend om een gedeelte der militie, dat echter uit den aard der zaak betrekkelijk gering behoeft te zijn, voor de dienst ter zee te kunnen bestemmen, en zoo als in de Memorie van Toelichting is gezegd, niet alleen in het belang van 's rijks oorlogsschepen maar ook tot het aankweeken van wakkere nationale zeelieden voor de koopvaart.

De regering heeft zich niet ontveinsd dat bij het behandelen van een gelijksoortig wets-ontwerp tijdens de herziening der grondwet in 1840, daartegen gewigtige bedenkingen in de Tweede Kamer zijn in het midden gebragt; eene daarvan was, dat er door deze bepalingen eene ongelijkheid tusschen de ingezetenen zou ontstaan, die de grondwet niet wil. Men kan hiertegen aanvoeren dat die ongelijkheid toch reeds bestaat, want dat van de opgeroepenen het lot bepaalt, wie al, wie niet dienstpligtig is, en dat evenzeer het lot dat geringe deel zou kunnen aanwijzen, dat voor de zeedienst bestemd zou worden, ten ware men bij voorkeur de zoodanigen neme, die reeds tot de scheepvaart behooren.

De regering erkent dat eene goede regeling van de geheele aangelegenheid der zeemilitie moeijelijkheden oplevert, doch onoverkomelijk zijn die bezwaren niet, en het blijft der wetgeving voorbehouden, de wetten ten deze nader voor te dragen, te onderzoeken en goed te keuren of af te wijzen.

Het betreft hier alleen het beginsel, en de regering vermeende dat de tegenwoordige gelegenheid eener zoo ruime grondwets-herziening niet ongebruikt mogt voorbijgaan, om op het in 1840 behandelde onderwerp terug te komen en eindelijk een gevoelen te doen ophouden, dat in de daad meer een vooroordeel dan een wezenlijk bezwaar is. En dit te minder, daar in de tegenwoordig voorgedragene wijziging in de grondwet het beginsel is aangenomen, dat de koloniën zijn integrerende deelen van den Staat, waarvan de verdediging als eene grondwettige verpligting op den Nederlander rust.

De regering meent hier de rede te mogen aanhalen, te dezer zake door een lid der Tweede Kamer in 1840 uitgesproken.

Daarbij werd gezegd: »De koloniën zijn eigendommen van den Staat en maken als zoodanig een gedeelte van den Staat uit. Ons nationaal welvaren, ons geheel finantie-wezen staat daarmede in het naauwste verband."

Het Staatsbelang had dus moeten medebrengen om afdoende middelen tot behoud in de grondwet op te nemen, om aan de wetgeving over te laten, of er al dan niet manschappen die den lande dienstpligtig zijn, ter verdediging naar die koloniën zouden kunnen gezonden worden.

Van den ruimen zin, waarin dat onderwerp door het genoemde lid werd behandeld, overgaande tot het zeer beperkte dat nu wordt voorgedragen, hoopt de regering te kunnen afleiden, dat de bezwaren minder zullen wegen, en dat zij de medewerking van deze Kamer zal mogen ondervinden bij een onderwerp dat sedert eeuwen van zoo overwigtig belang voor Nederland werd geacht, namelijk: het behartigen der belangen van de zeedienst en van de scheepvaart in het algemeen.

Ten slotte zal de regering nog antwoorden op de bedenking, dat het moeijelijk zou zijn, de toezegging van een korter diensttijd aan de manschappen der zee-militie na te komen; dat reeds nu bij de plaatsing der vrijwillige zeelieden wordt gelet op den diensttijd dien zij nog te vervullen hebben, en dat zij, zich in Oost- of West-Indië bevindende, tegen het eindigen van hunnen diensttijd met 't huisvaren de oorlogschepen naar Nederland worden teruggezonden, en somwijlen bij ontstentenis van zoodanige gelegenheid, met koopvaardijschepen, die zeer dikwijls bij het onvoltallig worden hunner niet talrijke bemanningen, zich tot de bevelhebbers van 's rijks schepen wenden om hulp in bemanning van hen te erlangen.

Hieromtrent zouden voor de ter zee dienende miliciens nog meer bepaalde voorschriften kunnen worden gegeven, en dan blijft alleen het geval over, dat bij oorlogstijd en algeheele stremming van communicatie met het moederland, er eene vertraging zou kunnen ontstaan; doch dit staat gelijk met de verpligting die op iederen ingezeten en vooral op de militie rust, om in tijden van oorlog en gevaar het vaderland te blijven verdedigen.

Na deze algemeene opmerking omtrent de defensie zoo te land als te water, waarin de meeste opmerkingen zijn vervat, behoeft de regering slechts bij de volgende artikelen stil te staan.

(*Zie verder het vervolg.*)

's Gravenhage, *2 aug.* De raad van ministers heeft heden eene zeer langdurige vergadering gehouden. Z. Exc. de tijdelijke minister van Justitie, de heer mr. *Dirk Donker Curtius*, woonde die alsnog bij.

— Het *Journal de la Haye* deelt mede, dat het zeker schijnt, dat de heer *Donker Curtius*, niettegenstaande den herhaalden aandrang zijner ambtgenooten, onwrikbaar vast staat in zijn besluit, dat hij slechts genomen heeft is de innige overtuiging, dat hij, door thans zijne portefeuille neder te leggen, slechts handelen zal in het belang van het welzijn van het vaderland.

— Aan de leden der Tweede Kamer is medegedeeld de volgende beslissing van de commissie van rapporteurs:

»De commissie van rapporteurs voor de twaalf wetsontwerpen, gezamenlijk bevattende een volledig ontwerp van grondwets-herziening, is, na kennis genomen te hebben van eene op heden door den tijdelijken president van den raad van ministers ingezondene memorie van beantwoording, op het wegens die wets-ontwerpen vastgestelde verslag van den 13den junij jl., alsmede van de daarbij behoorende bijlage, nota van wijzigingen en het gewijzigde ontwerp van wet no. XII, van oordeel, dat te dezer zake eene nadere overweging in de afdeelingen noodig is.

»Aldus vastgesteld den 31sten julij 1848.

Duijmaer van Twist,
Corver Hooft,
van Panhuijs,
van Goltstein,
Verweij Mejan."

Ten gevolge van deze beslissing, zullen de afdeelingen van de Tweede Kamer morgen het onderzoek aanvangen over de bedoelde memorie van beantwoording en de gewijzigde ontwerpen. (*Bijblad.*)

ARNHEM, *3 augustus.*

Wij hebben tot ons leedwezen te laat bemerkt, dat wij, bij het mededeelen van het berigt uit St Martin, voorkomende in onze Woensdagsche courant, vergeten hebben er bij te vermelden dat het berigt was overgenomen uit de *Nieuwe Rotterdamsche Courant.* Daar wij er zeer op gezet zijn, dat men, bij overname uit ons *hoofd-* of *bij*-blad, tevens de bron aanwijze uit welke men geput heeft, is het niets meer dan billijk, dat men van ons hetzelfde verwacht.

Advertentiën.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

A°. 1848. DONDERDAG, 3 AUGUSTUS. N°. 65.

HAAGSCHE BERIGTEN.

BIJBLAD TOT DE ARNHEMSCHE COURANT.

De Eerste Kamer.

De Eerste Kamer stemt de twee wetsontwerpen af, dat over de geeseling en dat over de vacatures in de hoven.

Beiden waren door de regering voorgesteld en door de Tweede Kamer aangenomen. Wat heeft de Eerste Kamer daartoe gebragt? Haar, die zoo hoogst zeldzaam heeft afgestemd. — Wie weet het? De Eerste Kamer raadpleegt en stemt in het geheim, in stilte, met wel digtgesloten deuren. Niemand weet dus de gronden; iedereen gist dien ten gevolge; en dat daarbij de heer *van Rappard*, bekend als de ziel van de Eerste Kamer en die, door het aannemen der wet, alle kans op den gelderschen voorzitterstoel verloor, niet buiten spraak blijft, is niet vreemd bij een publiek, dat zoo ligt eene staatkundige handeling aan de werking des eigenbelangs toeschrijft.

De verworpen ontwerpen zijn op zich zelve beschouwd van weinig verdienste en van zeer twijfelachtige waarde. — Dat tegen den voortduur van geeseling en brandmerk was onnoodig bij juist begrip der regten van de kroon, en is alleen gegrond op denkbeelden van akeligheid en kleinzerigheid, met voorbijzigt der werking van elke straf, die schavotstraf is. Het andere was, hoe goed in het beginsel dat daaraan te gronde lag, in strijd met veler denkbeeld eener goede regtsbedeeling. — Beiden raken noch regten der kroon, noch regeringsbeginsel.

Echter verwerpt de Eerste Kamer. Het is een treffend feit. De regering stelt voor, zonder drang van buiten; de Tweede Kamer neemt aan, het meest belangrijke der beide ontwerpen zelfs met geene geringe meerderheid; en de Eerste Kamer verwerpt.

Men pleegt te zeggen, dat de Eerste Kamer is een dam voor den Troon; dat zij strekt om botsing tusschen Vertegenwoordiging en Kroon te vermijden, en den te wilden aandrang van overijlde volksverkozenen te doen afstuiten. Ook het ministerie stelde weêr eene Eerste Kamer voor, die op het schip van Staat voor wrijfhout zou moeten dienen, en vindt haar zoo noodzakelijk, dat het, voor alle betoog, besliste, dat zonder zoodanige Kamer geene regering *denkbaar* was. Eene dier eigenaardige proeven van den trant van toelichten van het ministerie, die geen discussie of wederspraak duldt, maar in dit geval alleen tot de gevolgtrekking leiden kan, dat het ministerie geen zeer uitgestrekt denkvermogen deelachtig moet zijn.

Maar nu? wat is nu de werking der Eerste Kamer? Afkeuren wat én regering én Tweede Kamer goedvinden, en bijgevolg, niet tusschen beiden treden, maar belemmerend optreden tegen dat wat beiden willen.

Neen! eene Eerste Kamer in ons land vindt geen grond. Hoe nuttig, hoe wenschelijk eene tweede instantie van behandeling en beoordeeling kan geacht worden, de vorming van een daartoe geschikt ligchaam laat zich ten onzent moeijelijk *denken*, ten zij met gemis van vastbeginsel en natuurlijken grond, niet dan met aanneming van een plan om een plan te hebben, en dat met even veel regt door een ander plan zou kunnen worden vervangen.

Dat men toch eenmaal het bestaande durve verlaten! Vooral wanneer de *ondervinding* het nuttelooze daarvan heeft aangetoond.

Wat hielp dat *dam*collegie aan *Karel den tiende*? Wat aan *Lodewijk Philips?* Wat nut of genoegen heeft de Kroon hier te lande gehad van de Eerste Kamer? Heeft zij belet dat in 1830 het Rijk uit een sloeg? Is zij voor de integriteit des Rijks beschermend opgetreden in 1840, toen een bij tractaat aan Nederland gereünieerd stuk lands, door de Regering tot territorialen aanwas van den Bond verklaard werd en eene overhaastige Tweede Kamer dat punt als voorbij scheen te zien bij de kleingeestige vraag, of Amsterdam al dan niet een hof hebben zou? Heeft zij ooit kracht of invloed bij het volk gehad! Is zij voorwerp van grooten eerbied en gezag geworden?

Heeft de *ondervinding* niet bij ons duidelijk geleerd, dat die *plant van vreemden bodem*, om der Belgen wil, in 1815 bij ons overgezet, nooit geacclimateerd, maar steeds schraal en onvruchtbaar gewas gebleven is, dat de kosten niet vergoeden kan, die jaarlijks daaraan met milde hand werden besteed?

Zal men zoodanige instelling bij herziening der Grondwet het leven verzekeren en de uitgaven doen voortduren?

Die afstemming is een treffend feit, dat ons de mannen der vorige regering geleverd hebben. Wanneer zij zich kanten tegen Regering en Vertegenwoordiging bij een ontwerp over het vervullen van raadsheersplaatsen en het al of niet geeselen, dan toonen zij wat bij andere hervormingsontwerpen te wachten zal zijn.

En wie zijn die mannen, die hun *veto* tegen de Kroon en de Tweede Kamer doen gelden? Is zij mede niet zaamgesteld uit mannen, die zeiden niet meer in de Tweede Kamer te willen zijn, toen zij hoogst waarschijnlijk niet meer zouden herkozen worden; die door de Provinciale Staten, na menige herkiezing, *niet* meer herkozen waren; die zich te oud verklaarden, om in de volksvertegenwoordiging gekozen te worden; die ministeriële portefeuilles hunne hand zagen ontslippen; en uit ouden van dagen, die meer te huis behooren in een vervlogen tijdvak?

Treffend feit! die stellen zich tegen wat de Kroon voorstelt en de Tweede Kamer aanneemt, en houden alzoo boven Kroon en boven Tweede Kamer magt in handen; die *weinigen* zullen het lot van Nederland regelen!! Bewijst dit niet krachtig tegen die instelling?

Treffend feit! zij verwerpen van alle de aangeboden ontwerpen juist die van dien minister, die bij zijne herzienings-ontwerpen hen hunne bezoldiging wilde verzekeren!

Welke verandering in vier maanden tijds!

Maar zij kon niet uitblijven. Het is een natuurlijke loop, die aanving bij de vorming van het ministerie *Schimmelpenninck*, en die gebragt heeft tot den treurigen stand, waarin het ministerie zich nu bevindt.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 2 *Augustus*.

Men leest in de *Staats-Courant* van heden: «Het navolgende rapport is aan den Koning ingezonden:

«*'s Gravenhage*, den 31 Julij 1848.

«SIRE!

«Ik herhaal hier schriftelijk, 't geen ik de eer had, Uwer Majesteit mondeling mede te deelen, dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft verworpen het wets-ontwerp tot afschaffing van wreede, nuttelooze en naar mijne zienswijze schadelijke straffen, en gelijkelijk heeft verworpen het wets-ontwerp tot niet-aanvulling van vacatures in de provinciale hoven, en alzoo terstond heeft belemmerd de eerste stappen op den weg van *bezuiniging* door vereenvoudiging, zonder krenking van verkregene regten.

«Sire! Toen Uwe Majesteit mij in een zeer moeijelijk oogenblik in Haren Raad riep, meende ik mijnen bijstand niet te mogen weigeren. Ik hoopte tot herstel, handhaving en bevestiging van orde en rust te kunnen medewerken; ik meende dat daartoe de opgewekte volksgeest moest worden geleid, maar niet moest worden onderdrukt. Ik maakte deel uit van het ministerie, door graaf *Schimmelpenninck* gevormd, omdat ik het er voor houden moest, dat hij het met mij over de hoofdbeginselen eens was. Toen later bleek, dat hij het ontwerp van Grondwetsherziening, zoo als het door de meerderheid in den Raad was vastgesteld, niet kon verdedigen, en Uwe Majesteit eene keuze moest doen tusschen het gevoelen der meerderheid en dat der minderheid, heb ik geen stap gedaan, om Uwe Majesteit tot mijn gevoelen over te halen; ik heb integendeel verklaard, dat ik, zoo Uwe Majesteit graaf *Schimmelpenninck* met de vorming van een nieuw ministerie belastte, geen enkel woord van tegenstand zou doen hooren, omdat ik den toestand van Europa zoodanig vond, dat het pligt was elke regering, al voldeed zij niet geheel aan mijne beginselen, veeleer te ondersteunen, dan te bestrijden en te verzwakken.

«Door Uwe Majesteit met mijne ambtgenooten geroepen, om een eenstemmig ministerie te vormen, heb ik verklaard, daartoe alleen te kunnen overgaan, na te hebben bloot gelegd de beginselen, waarop de Regering, in de gegevene omstandigheden, behoorde gevestigd te zijn, en waarvan het hoofdpunt, buiten het ontwerp van grondwets-herziening, gelegen was in: bezuiniging door vereenvoudiging.

«Ik had gehoopt, dat, met het oog op de van dag tot dag meer dreigende omstandigheden, men hier te lande de handen ineen zou hebben geslagen, en, ten minste voor het oogenblik, zoowel de zoogenaamde partij van *het behoud*, als die van ruimen vooruitgang en zeer democratische beginselen, de Regering zou hebben ondersteund.

«Ik zwijg hier van die onruststokers en gelukzoekers, welke in eene wijziging van het Staatsbestuur niet het belang des vaderlands, maar slechts een middel van eigen verheffing, of tot herstel van hunnen, door eigen schuld vervallen, toestand, zien. Deze ongelukkigen had ik, van de eerste oogenblikken af, dat ik tot het bestuur kwam, reeds tot vijanden gemaakt. Maar ik doel vooreerst op het gedrag van hen, die het oude willen behouden en hun *stelsel van behoud* thans in *een stelsel van tegenstand*, ten aanzien van alles wat naar hervorming gelijkt, hebben doen overgaan, en waaraan zich blijkbaar de meerderheid der Eerste Kamer, bij de verwerping der twee wetsontwerpen, door mij voorgesteld, heeft gesloten. Ik bedoel voorts de schrijvers van vele dagbladen en vlugschriften, die den geest van omkeering zoo ver drijven, dat zij de uitvoering der wet door de Regering, en het ophouden van den luister der Kroon en van de onafhankelijkheid der Natie, geldverspilling noemen.

«Ik had gehoopt, niet op onbepaalde goedkeuring, maar op ondersteuning en medewerking. In die hoop, heb ik mij bedrogen gevonden.

«Nog kan ik niet gelooven, dat geene dezer partijen een offer zou willen brengen op het altaar des Vaderlands, en ik moet het er alzoo voor houden, dat er bijzondere redenen moeten zijn, waarom ik in het bijzonder tegenstand van *eene zijde* ontmoet, die vooral belang heeft in het behoud van rust en orde.

«Ik wil, Sire! mij in geene gissingen begeven. Genoeg is het hier op te merken, dat, om in deze tijden de rust te bewaren en de uitvoering der wet te verzekeren, — en dat is in de allereerste plaats de roeping van den Minister van Justitie, — men ten minste bij de aanzienlijken van den lande medewerking moet ontmoeten, en dat wanneer deze daarvoor tegenwerking in de plaats stellen, en dien Minister zoo doende zijne morele kracht ontnemen, het tijd is, om die gewigtige betrekking neder te leggen, en Uwer Majesteit aan te raden een ander tot vervulling daarvan te roepen,

«Zonder invloed, zonder groote zedelijke kracht, is de plaats aan het hoofd der policie onhoudbaar.

«Zonder eenigen bijzonderen maatregel, zonder gelegenheidswetten, zonder krenking van de vrijheid van drukpers, alleen door zedelijken invloed en het handelen zonder verwijl, is gedurende meer dan vier maanden de rust bewaard, of, waar die gestoord was, hersteld. De Eerste Kamer heeft het eerste werktuig in mijne hand gebroken; het tweede is daardoor krachteloos geworden.

«Ik ben alzoo verpligt, Sire! nu van Uwe Majesteit te komen vragen, wat ik op den 18 Maart jl. als voorwaarde van de aanvaarding der portefeuille stelde: «dat mij zonder eenige vergoeding voor de groote opoffering, die ik deed, mijn ontslag zou worden verleend, wanneer ik dat in het belang des vaderlands vorderde!»

«Ik vraag dit ontslag met te meer gerustheid, daar het werk der grondwetsherziening is voltooid, en de Regering wel tot het besluit zal komen, om zich niet in de beraadslagingen der Kamers te mengen, maar aan haar de beslissing over te laten, of zij, door eene aanneming der twaalf wets-ontwerpen, voldoening aan de Natie willen geven, of door eene verwerping de rust van het Rijk op het spel zetten.

«Het trouwe Nederlandsche Volk zal, ik reken er op, met kalmte die beslissing afwachten, en in geen geval zijnen Koning afvallen.

De tijdelijke Minister van Justitie,

D. DONKER CURTIUS.»

Zijne Majesteit heeft dit rapport en het daarbij gedaan verzoek in overweging genomen, maar daarop nog niet beschikt.»

— Naar men verneemt is er door Z. M. nog geene beslissing genomen omtrent het verzoek, door den heer *Donker Curtius* gedaan, om als tijdelijk minister van Justitie te worden ontslagen.

Er was heden morgen een gerucht in omloop, dat de stap van den heer *Donker Curtius* door een of meer zijner ambtgenooten zou worden gevolgd. Men verneemt echter, dat het gerucht ten eenemale is ongegrond, en integendeel meent men te kunnen verzekeren, dat de overige heeren tijdelijke ministers zich onderling hebben verbonden, om den last van het ministerie te blijven torschen.

— Een aantal ingezetenen dezer stad hebben heden een adres aan den Koning ingediend, om een blijk te geven, dat het stelsel van tegenstand, door de Eerste Kamer thans gevolgd, wordt afgekeurd en tot verderf des Vaderlands leiden zou. Dat adres, hetwelk door vele anderen wordt gevolgd, is van dezen inhoud:

«Sire! Geven met verschuldigden eerbied te kennen, dat zij met bijzonder leedwezen hebben ontwaard, dat de vrees niet als ongegrond mag worden beschouwd, dat het systema van behoud is overgegaan in een systema van tegenstand tegen al hetgeen vooruitgang, verbetering en ontwikkeling van den volksgeest betreft.

Het ontslag, door Uwe Majesteit aan den heer Minister van Justitie te verleenen, zou die partij van tegenstand doen zegevieren en onafzienbare onheilen voor het Vaderland voorbereiden.

Redenen waarom de ondergeteekenden met vurigen eerbied van Uwe Majesteit durven vragen, het gedane verzoek om ontslag van den heer Mr. *Dirk Donker Curtius* niet in te willigen, opdat het welzijn van Uwer Majesteits Huis en het welzijn des Volks niet in de waagschaal mogen worden gesteld.

's Gravenhage, 't Welk doende enz.»

2 Augustus 1848.

— Men verneemt nog nader, nopens de Zaturdag ll. gehoudene zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, dat *tegen* de wet tot afschaffing der geesel- en brandmerk-straffen, onder anderen, hebben gestemd de heeren *Martini*, *van Hugenpoth*, *van der Hoop*, *Brugmans*, *van Nes*, *van Rappard*, *Junius van Hemert*, *Hinlopen*, *van der Houven* en *van Akerlaken*, en tegen de wet op de vermindering van raadsheeren dezelfden, met uitzondering van *van Rappard*, die, gelijk wij gisteren gemeld hebben, zich alstoen verwijderd heeft. *Vóór* beide wetten hebben gestemd de heeren *Trip*, *van Limburg Stirum Noordwijk*, *van Brienen*, *Piepers*, *van Hall*, *Huijssen van Kattendijke* en *Rengers*.

De voornaamste raddraaijers der afstemming en sprekers tegen de wetten waren de heeren *van Rappard*, *Junius van Hemert* en *van Hugenpoth*. De afstemming droeg het kennelijk blijk van een voorgenomen verzet tegen elke hervorming, vooruitgang en vereenvoudiging, waaruit de toekomst kan worden besloten. Ten bewijze der minachting, waarmede de Kamer het vrijzinnige ministerie wenscht te behandelen, strekke, dat de ministers eerst ten 11 ure des voormiddags kennis hebben bekomen van het houden der vergadering ten 1 ure, en van hetgeen daar zoude worden behandeld.

De heer *van der Hoop* heeft tegen de afschaffing der straffen van geeseling en brandmerk het woord gevoerd, omdat hij niet kon toestemmen, dat beide straffen *te gelijk* zouden worden afgeschaft.

Onder de argumenten, die in de Eerste Kamer zijn aangevoerd, tot behoud van het brandmerk, behoort ook dit, dat men het doelmatige daarvan onlangs te Parijs heeft kunnen gadeslaan, toen men ontwaarde, wie der oproerlingen geschavotteerd en gebrandmerkt waren.

Wij doen opmerken, dat de heeren procureurs-generaal van Zuid- en Noord-Holland, de heeren *van Hemert* en *Uijtwerf Sterling*, de beide wetten hebben bestreden, de eerste in de Eerste Kamer en de tweede in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij deze beraadslagingen in de Eerste Kamer waren afwezig de heeren: graaf *van der Goltz*, baron *van Pallandt van Beerse*, Jhr. *van Lijnden van Lunenburg*, *Verheijen*, *Bijleveld*, graaf *Schimmelpenninck*, baron *Chassé* en baron *Liedel de Well*. Er waren *achttien* leden aanwezig; *elf* tegen, *zeven* voor, en *zeven* leden afwezig. Te zamen *vijf en twintig*, waaruit tegenwoordig de Eerste Kamer bestaat.

De *Utrechtsche Courant* bevat heden het volgende: «De menschheid verheugde zich, dat de verachtelijke geeselpaal in het beschaafde Nederland eindelijk verdwijnen zou. De Eerste Kamer heeft haar te leur gesteld.»

— Z. Exc. de tijdelijke minister van justitie heeft gisteren nog zijne gewone wekelijksche audientie verleend.

— Z. K. H. Prins *Hendrik* is gisteren in deze residentie teruggekeerd.

— Aan de leden der Tweede Kamer is medegedeeld de volgende beslissing van de commissie van rapporteurs:

«De commissie van rapporteurs voor de twaalf wetsontwerpen, gezamenlijk bevattende een volledig ontwerp van Grondwetsherziening, is, na kennis genomen te hebben van eene op heden door den tijdelijken president van den Raad van Ministers ingezondene memorie van beantwoording, op het wegens die wetsontwerpen vastgestelde verslag van den 13 Julij jl., alsmede van de daarbij behoorende bijlage, nota van wijzigingen en het gewijzigde ontwerp van wet n°. XII, van oordeel, dat te dezer zake eene nadere overweging in de afdeelingen noodig is.

«Aldus vastgesteld den 31 Julij 1848.

Duijmaer van Twist,
Corver Hooft,
van Panhuijs,
van Goltstein,
Verweij Mejan.»

Ten gevolge van deze beslissing, zullen de afdeelingen van de Tweede Kamer morgen het onderzoek aanvangen over de bedoelde memorie van beantwoording en de gewijzigde ontwerpen.

— Z. Exc. de tijdelijke minister van financien heeft, bij resolutie van 19 Julij jl., n°. 224, bepaald, dat met den 1 Augustus aanstaande eene tweede dagelijksche correspondentie zal worden geopend voor de briefwisseling der stad Groningen met Overijssel, Gelderland, Utrecht, Zuid- en Noord-Holland, met welke expeditie de brieven, die 's morgens vóór 8 ure aan het postkantoor bezorgd worden, den volgenden morgen ten 10 ure te Amsterdam aankomen, waardoor dan, vooral aan den handelstand, meerdere tijdsruimte gegeven wordt voor de beantwoording van zijne des avonds ontvangene brieven.

— Te Oudshoorn is, in den ouderdom van 80 jaren, overleden de Edel Groot Achtb. heer *Leendert Kalkoven*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid der Staten van Zuid-Holland, Hoofd-Ingeland van Rijnland, ruim 52 jaren Burgemeester en Secretaris van Oudshoorn en den Gnephoek.

— Men verneemt, dat het feest van den 28 Aug. te Groningen dit jaar op eene zeer luisterrijke wijze zal worden gevierd, door daaraan te verbinden de herdenking van den voor twee honderd jaren gesloten vrede van Munster, waardoor de vrijheid en onafhankelijkheid en daardoor de zelfstandigheid van Nederland door alle Mogendheden van Europa is erkend. Dit anders slechts stedelijk of provinciaal feest zal dus nu tot een nationaal feest verheven worden. Daartoe worden reeds onderscheidene maatregelen voorbereid. Onder anderen zal er op den morgen van dien dag, in de Groote kerk aldaar, een vocaal- en instrumentaal muzijkfeest worden gegeven, waarin verscheidene zangers, uit onderscheidene deelen dier provincie, reeds hebben verklaard te willen deelnemen; terwijl een zeer geachte redenaar daarbij eene feestrede zal uitspreken. Men vertrouwt, dat eene algemeene en ruime deelneming van stad- en landgenooten de Commissie, met de regeling der feestvieringen belast, in staat zal stellen, om dit nationaal feest waardiglijk te doen vieren, en dat onderscheidene vereenigingen en societeiten in die stad haar daarbij krachtig zullen ondersteunen, te meer, omdat men aan hetzelve ook eene liefdadige strekking wil geven.

LIMBURGSCHE ZAKEN.

Het *J. d. Limbourg* van den 31 zegt: « Men verzekert dat de minister *Lightenvelt* heden, te Vaeshartelt, eene conferentie gehouden heeft met de heeren baron *van Scherpenzeet Heusch* en *A. Schoenmaeckers*, afgevaardigden van Limburg bij de vergadering van Frankfort. Men verzekert tevens, dat de heer *Schoenmaeckers*, ten gevolge dier conferentie, verklaard heeft, dat hij zijn ontslag nam als afgevaardigde bij die vergadering. Wij geven niet in het minst de verzekering dat dit laatste punt waarheid behelst, maar het is een gerucht, dat vrij algemeen in deze stad geloof vindt; de bijeenkomst te Vaeshartelt althans heeft stellig plaats gehad, maar er is niets bekend van hetgeen daar voorgevallen is.»

— Uit Maastricht wordt aan de *Nieuwe Rott. Courant*, onder dagteekening van 29 Julij, het volgende geschreven:

«Heden schijnen krachtige maatregelen te zijn vastgesteld; want dezen avond werd eene kleine mobile kolonne, bestaande uit infanterie en kavalerie, bestemd om morgen ochtend vroegtijdig uit te rukken, onder het bevel van den overste *Landolt*, ook onder het geleide en ter requisitie van de regterlijke magt, vertegenwoordigd door den luit. *Kröller*, van de koninklijk maréchaussée, de ongeregeldheden, welke door de opgeruide menigte hier en daar in de omstreken nog mogten worden begaan, onverwijld krachtdadig te keeren.

«De infanterie is genomen uit het 2de batt., 7de reg. inf., en uit het 2de reg. van dat wapen,

«Bij de heden gehouden inspectie over die divisie heeft de luitenant-generaal, opperbevelhebber der troepen in dit gewest, bij eene door Z. Exc. gedane toespraak, aan die militairen te kennen gegeven, dat, hoezeer bij sommigen ook mogt gedacht worden over de stemming van het vroegere bataillon limburgsche jagers, Z. Exc. in die militairen evenveel vertrouwen stelde als in de overige soldaten van het leger, en hen alsnu in de gelegenheid wilde stellen, om door gehoorzaamheid aan de bevelen, welke hun eventueel, ter onderdrukking van wanordelijkheden, door hunne landslieden begaan, zouden worden gegeven, te toonen, dat zij even trouw en ondergeschikt aan hunne officieren waren als de overige troepen van het leger.

«Algemeen wordt deze handelwijze goedgekeurd: want niet alleen heeft bij het 2e batt. van het 7e reg. infanterie, vroeger tot het Luxemburgsch-Limburgsch contingent behoord hebbende, en als zoodanig door den overste *Landolt* georganiseerd en gedisciplineerd, steeds de beste tucht geheerscht en wordt deze steeds door alle officieren van dat batt., even als door deszelfs tegenwoordigen kommandant, den majoor *Tindal*, naauwlettend gehandhaafd; maar tot nog toe hebben die limburgsche miliciens zich nog slechts kortstondig schuldig gemaakt aan niets meer dan een soldatentwist en vechtpartij, zoo als in alle garnizoensplaatsen, waar verschillende troepen liggen, door alle tijden heeft plaats gegrepen en waarvan hier geene bijzondere notitie zoude zijn genomen, ware het niet geweest onder de tegenwoordige omstandigheden, en hadde men niet kennis bekomen, dat de voorstanders der separatie, van die tweespalt, tusschen de militairen ontstaan, partij hadden zoeken te trekken, om deze op hunne zijde te brengen.»

Buitenlandsche berigten.

Duitschland. — Volgens het Wurtembergsche regeringsblad, heeft Z. M. de Koning van Wurtemberg zich den 25 «tot herstel zijner gezondheid,» naar Meran in Tyrol begeven, om daar eenige weken te vertoeven. Z. K. H. de Kroonprins is, gedurende zijne afwezigheid, met de leiding der regeringszaken belast.

Pruissen. — Z. M. heeft, ten gevolge der vestiging van het voorloopig centraal bestuur in Duitschland, waartoe Z. Keiz. H. de Aartshertog *Johann* van Oostenrijk, door zijne benoeming tot Rijksvertegenwoordiger, geroepen is, de navolgende dagorder aan het leger uitgevaardigd:

«Tot versterking der eenheid van het gemeenschappelijk Vaderland, is de leiding der Duitsche centrale aangelegenheden aan een Rijks-vertegenwoordiger toevertrouwd geworden. Ik heb mij voor de keuze van Z. Keiz. H. den Aartshertog *Johann* verklaard, maar ook omdat hij, zoo in oorlog als in vrede, een glorierijken naam verworven heeft.

«Pruissen weet, dat de kracht van Duitschland tevens zijne eigene kracht is. Pruissen weet, hoezeer Duitschland de beproefde dapperheid der Pruissische troepen vertrouwt. Het weet, dat het lot van Duitschland wezenlijk ook op zijn getrouw zwaard steunt. Voor het gemeenschappelijk doel van Duitschland zal het daarom opregt er eene eer in stellen, den vrede, de vrijheid en de onafhankelijkheid der Duitsche Natie door zijn leger met alle Duitsche broeders nadrukkelijk te ondersteunen.

«Soldaten! overal waar Pruissische troepen voor de Duitsche zaak verschijnen, en zich, op Mijn' last, onder de bevelen van Z. Keiz. H. den Rijksvertegenwoordiger te stellen hebben, zult gij den roem van Pruissische dapperheid en krijgstucht getrouw en roemrijk bewaren.»

Italie. — Het Augsburger dagblad meldt, dat ten gevolge der overwinning door de Oostenrijkers op de hoogten van Rivoli behaald, op den 23 Julij een algemeene aanval tegen het piemontesche leger, bij Verona, heeft plaats gehad.

Het blad deelt den uitslag van dit gevecht niet mede, en den 27 Julij liep op de beurs van Weenen het gerucht, dat de Piemontezen geheel verslagen waren.

De *Opinione* van Turijn behelst echter de volgende tijdingen: Brieven uit Milaan hadden aangekondigd, dat het gevecht, dat sedert drie dagen aanhield, geëindigd was door eene beslissende overwinning der Piemontezen; maar eene estafette, die eenige oogenblikken later te Turin uit het hoofdkwartier van Villafranca was aangekomen, had de verzekering gegeven, dat de veldslag in den avond van den 25 nog niet geëindigd was.

Het gevecht heeft den 25 plaats gehad op twee hellingen van den berg Vallegio van Somma Compagna. De beide legers hebben in dien langen strijd van verscheidene dagen eene ongeloofelijke verbittering aan den dag gelegd.

Den 25 heeft het gevecht geduurd van 's morgens 8 ure tot 6 ure in den avond, met afwisselend kanon; ieder leger heeft zijne standpunten behouden, de Oostenrijkers op den linkeroever en de Piemontezen op den regteroever der Mincio. Deze zijn meester gebleven van Goïto en Peschiera.

Volgens dit verhaal, zouden zij geen zeer aanzienlijke verliezen geleden hebben; men kent die der vijanden nog niet, maar geloofde dat ze veel hooger zouden zijn.

De Piemontezen hebben verscheidene duizende krijgsgevangenen gemaakt, waarmede zij bijzonder verlegen zijn.

Dit is nu de lezing der *Opinione*. Van een' anderen kant, heeft het oostenrijksche ministerie, den 27, eene telegrafische depeche ontvangen, die den 25 uit Padua gezonden en van den volgenden inhoud is:

«Ons leger heeft eene glansrijke overwinning behaald, den vijand uit zijne borstweringen verdreven, en hem op de vlugt gejaagd. Rivoli, Somma-Campagna, Castel-Novo, Valeggio zijn in onze handen. De generaal *Montion*, adjudant van *Karel-Albert*, en vele officieren zijn krijgsgevangen gemaakt; zes kanonnen, eene vlag en veel krijgsvoorraad is den vijand ontnomen. De kapitein graaf *Latour* komt heden met het rapport aan.»

Frankrijk. — Een bijzonder schrijven uit Parijs van 31 Julij luidt aldus: De beide gedeelten der zitting van heden zijn bijzonder van belang geweest. Het eerste was gewijd aan de interpellatiën van den heer *Mauguin*, ten opzigte der buitenlandsche staatkunde. Het tweede deel heeft eindelijk de belangwekkende verschijning van den heer *Proudhon* voor de vergadering verwezenlijkt.

Hetgeen de heer *Mauguin* zoo gaarne ter tribune wilde doen uitkomen, was niet de officiële houding van het gouvernement, zijne uiterlijke staatkunde, die, volgens hem, de verwijzing van onbekwaamheid op zich moest laden, maar eene zekere geheime propaganda, die uit den boezem van het voorloopig bewind was ontstaan, eene propaganda, die door hare verdenking alle europesche kabinetten van de republiek verwijderde. De heer *Mauguin*, een vriend van den heer *de Lamartine*, heeft heden den grond van het vraagpunt niet aangeroerd; toen hij zich daartoe echter genoodzaakt zag, wilde hij alle personaliteit vermijden. De generaal *Cavaignac*, die te regt niet heeft kunnen dulden, dat de vlek eener zoodanige beschuldiging op zijn bestuur kleefde, met hoe veel omzigtigheid, ten opzigte van personen, de heer *Mauguin* ook overigens de beschuldiging heeft geuit, heeft dien heer afgevraagd of hij zich nader wilde verklaren. Maar de heer *Mauguin* heeft zich bepaald bij een feit, betrekkelijk een franschen agent te Napels, en dit feit is kortaf door den heer *Bastide* ontkend. De vergadering is tot de orde van den dag overgegaan.

Het eerste incident heeft veel in belangrijkheid moeten onderdoen voor hetgeen gevolgd is. De houding van den heer *Proudhon* ter tribune, heeft al hetgeen men van de vermetelheid en plompe naïviteit van dien apostel der berooving kon verwachten, ver overtroffen. Hij had zijne tegenpartij tot een gewetens-duel, tot een strijd van wederzijdsche bekentenissen, uitgedaagd; ik betwijfel of de vergadering nieuwsgierig zou geweest zijn, bij deze ontblooting van het zuivere gemoed van den heer *Proudhon*, tegenwoordig te zijn.

Het eerste gedeelte van zijne redevoering had zekere behendige gematigdheid en zelfs eene vrij aanlokkelijke oorspronkelijkheid. Maar weldra heeft de heer *Proudhon* het masker afgeworpen; de heer *Proudhon* heeft dezen keer den eigendom met open vizier aangevallen; de eigendom, zoo sprak hij, moet de republiek wegslepen, of de republiek moet den eigendom wegslepen. De Februarij-omwenteling heeft eene maatschappelijke liquidatie aangevangen; men heeft de grondbezitters en de burgers afgevraagd, of zij die liquidatie wilden aannemen; zoo niet, dan zijn zij aansprakelijk gesteld voor de gevolgen der weigering; en indien gij er niet in toestemt, dan zullen wij het zonder uliedendoen. *Wij*, heeft de redenaar er bij gevoegd, te midden van het gedruisch in de vergadering, zijn het proletariaat, *gij* zijt de burgerij.

De heer *Marrast*, die hem het woord gelaten had met een geduld, dat de vergadering overigens ook heeft getoond, in navolging van het door haren president gegeven voorbeeld, is verpligt geweest den redenaar tot de orde te roepen bij eene bewering, die de andere in vermetelheid overtrof: namelijk, dat sedert de Februarij-omwenteling niemand meer verpligt was zijne schulden te betalen of verbindtenissen na te komen. Overigens moest gij gezien hebben met welke verschrikkelijke koelbloedigheid, met welke spotachtige onverschrokkenheid de redenaar, door het lagchen der vergadering gestoord, haar heeft gezegd: «Gij doet verkeerd met te lagchen over hetgeen ik u gezegd heb, want hetgeen ik gezegd heb zal u dooden.»

Daar de heer *Proudhon* met betrekking tot vraagpunten van cijfers verward was en zich met moeite deed verstaan, werd hij niet aangehoord, maar zijne redevoering heeft op het einde de aandacht eenigzins gaande gemaakt. Lieden, die bedreigd worden, luisteren noodzakelijk en het scheen dat de sombere aanspraak van den heer *Proudhon* aan de gebeurtenissen der vorige maand herinnerde. Zij moest op de barricaden van den 23 Junij zijn uitgesproken geworden. Die tribune alleen paste haar.

Het grootse geluk voor den heer *Proudhon* was, dat de ongehoorde *diatribe* niet beantwoord of slecht beantwoord werd. De heer *Senard* heeft de onvoorzigtigheid begaan, nadat hij eenige behendige maar een weinig theatrale woorden gesproken had, het decreet van 3,000,000 fr. als hulpmiddel voor de geringere klassen en voor de al te wezenlijke ellenden door den heer *Proudhon* aangetoond, ter tribune te brengen.

Een langdurig gemor heeft de beslissing der vergadering opgehouden; daar het de dag der onbehendigheden was, heeft de heer *Thiers* de tribune beklommen, om eenige nuttelooze woorden te spreken. Vervolgens is men tot de orde van den dag overgegaan, een voorstel waarvan de heer *Landrin* een der opstellers is en dat door den heer *Senard* verbeterd was, — houdende ongeveer deze verklaring: «dat de redevoering van den heer *Proudhon* de openbare zedelijkheid aantastte, beroep deed op de slechtste driften en de Februarij-omwenteling belasterde door haar medepligtig aan zijne leerstellingen te maken.»

Toen de stemming en de insertie der namen in den *Moniteur* gevraagd werd, hebben zich slechts twee stemmen van zes honderd drie en negentig voor de leerstellingen van den heer *Proudhon* in den bres gesteld.

Eenige oogenblikken voor dat het voorloopig bewind, in den persoon zijner agenten, ter nationale vergadering werd aangevallen, heeft het comité van openbaar onderwijs in zijne bureaux het onregtvaardig besluit verbroken, waardoor de heeren *Arago*, *Ledru-Rollin*, *Marrast*, *Garnier-Pagès* en *Lamartine* zich zelven, door tusschenkomst van den heer *Carnot*, benoemd hadden tot de leerstoelen.

— Men leest in een der Fransche bladen:

Eene algemeene vergadering of nationale synode der hervormde kerkgenootschappen van Frankrijk, zal den 9 September aanstaande te Parijs gehouden worden, om eene nieuwe organisatie der kerken daar te stellen. Die vergaderingen, welke in de eerste tijden der hervorming dikwijls plaats hadden, werden sedert de herroeping van het Edict van Nantes verboden. De laatste nationale synode werd in 1659 te Londen gehouden.

LAATSTE BERIGTEN.

's Hage, 2 *Aug.* — De raad van ministers is heden zeer langdurig vergaderd geweest. De minister *Donker Curtius* heeft die vergadering bijgewoond.

Duitschland. — Er hebben thans bij den Landdag te Berlijn beraadslagingen plaats tot afschaffing van de doodstraf. In de Rhijn-provincien zijn van 1826 tot 1843, dus in 18 jaren tijds, 189 doodvonnissen geveld, waarvan slechts 6 de bekragtiging des Konings hebben erlangd.

— Men verzekert van goede zijde, dat aan de Pruissische regering door de Engelsche bank eene leening van 10 millioen daalders à 5 pCt. pari aangeboden is, doch dat die regering het aanbod heeft afgewezen.

— Meer en meer blijkt, dat de betrekkingen tusschen Pruissen en Duitschland op beteren voet staan.

— De *Times* meldt, dat de Koning van Denemarken bepaaldelijk de ondersteuning der fransche republiek tegen de Duitschers heeft ingeroepen.

Te 's Gravenhage, bij GEBROEDERS BELINFANTE.